

Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Almere

Ondersteuningsplan Primair Onderwijs 2018-2022

Ondersteuningsplan Samenwerkingsverband
 Primair Onderwijs
 2018-2022

Vaststelling Directeur bestuurder	Goedkeuring Algemene Ledenraad	Instemming Ondersteunings- planraad	Overeenstemming Gemeente
d.d. 4-4-2018	d.d. 23-4-2018	d.d. 23-4-2018	d.d. 4-04-2018
mw. H. Vlug	dhr. M. Denters	Dhr. J. Boer	dhr. R. Peeters
ondertekening: 	ondertekening: 	ondertekening: 	ondertekening:

Inhoudsopgave

Vooraf.....	5
Leeswijzer	7
1 Terugblik	8
1.1 Eigen ervaringen	8
1.2 Lokale Staat van het Onderwijs	10
1.3 Tussentijdse evaluatie	11
2 Visie.....	12
2.1 Waarom ook weer passend onderwijs?.....	12
2.2 Een sterke positie van ouders, betrokken vanaf het begin	14
2.3 Ononderbroken samenhang	14
2.4 Doorontwikkeling en ambitie	16
2.5 Transparantie	16
2.6 Ambities.....	16
3 Een sterke basis	17
3.1 Stand van zaken	17
3.2 Handelingsgericht werken.....	17
3.3 Standaard voor de basisondersteuning	18
3.4 Dekkend aanbod	19
3.5 Ambities.....	20
4 Extra ondersteuning in het regulier onderwijs	21
4.1 Expertisemodel in combinatie met schoolmodel	21
4.2 Meer zicht op de schoolondersteuningsprofielen	22
4.3 Ondersteuning vanuit het Samenwerkingsverband	23
4.4 Ontwikkelingsperspectiefplan	24
4.5 Ambities.....	25
5 Ondersteuning buiten het regulier onderwijs.....	26
5.1 Speciaal basisonderwijs.....	26
5.2 Speciaal onderwijs	27
5.3 Combinatie onderwijs en jeugdhulp	27
5.4 In geval van nood	27
5.5 Toeleiding	28
5.6 Ambities.....	30
6 Ononderbroken ontwikkelingslijn integraal aanpakken.....	31
6.1 Doorgaande schoolloopbanen en ononderbroken ontwikkelingslijn.....	31
6.2 Overgang voorschool naar vroegschool	32

6.3 Overgang PO naar VO.....	32
6.4 Samenhangende ondersteuning in het PO	32
6.5 Ambities.....	33
7 Organisatie & kwaliteit	34
7.1 Het Samenwerkingsverband PO	34
7.2 Governance	35
7.3 Communicatie	35
7.4 Kwaliteit	35
7.5 Ambities.....	36
8 Financiële randvoorwaarden	37
8.1 Financieringssystematiek.....	37
8.2 Inkomsten.....	37
8.3 Uitgaven	37
8.4 Verdeling middelen Samenwerkingsverband PO	38
8.5 Ambities.....	40

Vooraf

In 2014 is het Samenwerkingsverband PO uit de startblokken geschoten. Het gezamenlijke doel was *'Alle leerlingen in Almere zijn succesvol op school'* en de intentie was – niet alleen in Almere, maar in het hele land – om al deze leerlingen een zo passende mogelijke plek in het onderwijs te bieden. Onderwijs dat leerlingen uitdaagt, dat uitgaat van hun mogelijkheden en rekening houdt met hun beperkingen. Vaak lukt dat in het regulier onderwijs, maar als dat onmogelijk is, zijn er voor deze leerlingen speciale onderwijsvoorzieningen.

De afgelopen vier jaar heeft zich onder de hoede van het Samenwerkingsverband een praktijk ontwikkeld waar inhoud werd gegeven aan de gezamenlijke doelstelling. Scholen hebben vorm gegeven aan hun verantwoordelijkheid voor de basiskwaliteit en basisondersteuning, het Samenwerkingsverband heeft zorggedragen voor een ondersteuningsstructuur en een dekkend onderwijsaanbod. Dat vergt veel van het onderwijs: overleg met ouders en deskundigen, nadere observatie en onderzoek, aanbevelingen en plannen die op hun beurt weer consequenties hebben voor de inzet van expertise en middelen.

Nieuwe ronde

De ingezette systematiek van Passend Onderwijs wordt voortgezet, zo blijkt uit het Regeerakkoord "Vertrouwen in de Toekomst." We gaan dan ook de komende vier jaar voortbouwen op de ontwikkelde praktijken. De ambitie blijft: *'Alle leerlingen in Almere zijn succesvol op school'*. De intentie blijft om dat zoveel mogelijk vorm te geven binnen de kaders van het reguliere onderwijs. Sinds het ratificeren van het VN-verdrag door Nederland in 2016 heeft dat nog eens extra aan actualiteit gewonnen. Het VN-verdrag drukt ons immers nog eens nadrukkelijk op de noodzaak om mensen die op een of andere wijze met beperkingen kampen zoveel mogelijk een normale plek in de samenleving te geven. Dat geldt in zijn algemeenheid voor burgers-met-beperkingen – en dus ook voor leerlingen die niet zonder meer hun weg vinden in het schoolsysteem.

De komende vier jaar willen we de samenwerking intensiveren. In de praktijk blijkt dat soms lastig. Het gaat om extra inzet van mensen, om betrokkenheid en vertrouwen van ouders en leerlingen, om institutionele belangen. Niet altijd zit de juiste deskundigheid aan tafel, soms is de problematiek te complex, dan weer is de optimale oplossing niet voorhanden. Anders gezegd: de samenwerkingsstructuur is er wel, maar de interactie tussen de verschillende actoren, instanties en betrokkenen is niet altijd vloeiend.

Om die reden is de afgelopen jaren al extra geïnvesteerd in een intensievere samenwerking met de jeugdgezondheidszorg/ jeugdhulp. Door kennis van school en jeugdhulp dichterbij elkaar te brengen kan er meer ondersteuning op maat worden geleverd. En dat stimuleert de kansen van leerlingen zich verder te ontwikkelen.

Die aanpak is een voorbeeld van wat we de komende vier jaren verder willen ontwikkelen in de samenwerking tussen het regulier primair onderwijs, het speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal onderwijs (SO). We willen de in de samenwerking aanwezige kennis beter laten vloeien, zodat die niet alleen binnen de eigen voorziening tot zijn recht komt maar voor meerdere samenwerkingspartners toegankelijk wordt. We willen de schotten tussen het reguliere onderwijs en het speciale (basis) onderwijs permeabel maken zodat leerlingen niet onwrikbaar worden vastgezet in een onderwijsspoor. Waarom zouden tijdelijke plaatsingen in speciale onderwijsvoorzieningen niet veel vaker benut kunnen worden waardoor we kunnen werken aan het dichterbij brengen van het doel om leerlingen zoveel mogelijk binnen het reguliere onderwijs een plek te geven?

We willen de mogelijkheden die we hebben en de aanwezige kennis optimaal benutten. We willen vernieuwende vormen van maatwerk en ondersteuning tot stand brengen, niet in de laatste plaats gericht op de capaciteit binnen het reguliere onderwijs om leerlingen die ondersteuning te bieden die hun kansen op een normaal schoolbestaan optimaliseren. We willen, met andere woorden, met elkaar een lerende organisatie vormen die belangrijke stappen gaat zetten in het elkaar onderling verbeteren

en versterken. We zullen daarbij bezien of het huidige expertisemodel – in combinatie met het schoolmodel – het meest adequaat is.

Obstakels

Dat is een opgave die de komende jaren een groot beroep doet op de bereidheid om echt samen te werken, want er liggen wel wat obstakels op de weg.

- Het eerste obstakel is financieel van aard. Het Samenwerkingsverband zal andere afwegingen onderzoeken in de verdeling van de middelen. Een effect van de groei van het speciaal (basis) onderwijs is dat er minder middelen beschikbaar zijn voor de reguliere scholen in de extra ondersteuning. Daarnaast is ook de transitie van het jeugddomein van rijk en provincie naar de gemeente gepaard gegaan met een stevige bezuiniging.
- Het tweede obstakel is een maatschappelijke. De samenleving wordt steeds complexer, de eisen om mee te kunnen doen worden steeds zwaarder, de dwang tot zelfredzaamheid steeds groter. Die opwaartse druk gaat niet voorbij aan het Almeerse primair onderwijs. Leerlingen die in deze prestatiecultuur om welke reden dan ook buiten de boot vallen zullen een groter beroep gaan doen op het speciaal onderwijs. En dat is nu juist een trend die we willen keren.
- Het derde obstakel is van personele aard. Er ontwikkelt zich in het onderwijs een groot tekort aan leerkrachten. Dat is meer dan zorgelijk, omdat daardoor de extra aandacht voor kwetsbare leerlingen binnen het reguliere onderwijs onder druk komt te staan. Als het reguliere onderwijs al niet goed georganiseerd kan worden, kun je moeilijk verwachten dat arrangementen van passend onderwijs wel van de grond komen.

Kortom: het Samenwerkingsverband staat de komende vier jaar voor een stevige opgave. We willen beter presteren en doelmatigheid staat dan ook hoog in het vaandel. Beter presteren kan alleen als de wisselwerking en het vertrouwen tussen de verschillende partners in het gehele veld van het regulier en speciaal (basis) onderwijs groter en effectiever wordt. Als we deskundigheid sneller weten in te zetten, als we overbodige bureaucratie afzweren, als we bereid zijn tot innovatieve werkwijzen en experimenten, als we over de grenzen van de aparte instellingen durven heen te kijken en slimme financiële constructies vinden voor het maatwerk waarmee we leerlingen ondersteunen.

Dit Ondersteuningsplan wil daar de komende vier jaar richting aan geven.

De kern van dit ondersteuningsplan is in een paar waarden samen te vatten;

het Samenwerkingsverband PO gaat uit van een sterke maatschappelijke basis en is verantwoordelijk voor:

- een dekkend en zo mogelijk een thuisnabij aanbod;
- meer arrangementen, maatwerk en differentiatie in het regulier onderwijs binnen de wijk of het stadsdeel;
- het versterken van de samenwerking met jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp;
- meer tijdelijkheid bij de inzet van extra ondersteuning.

Met u zet ik daar graag mijn schouders onder.

Hetty Vlug, directeur-bestuurder Passend Onderwijs Almere

Leeswijzer

Voor de totstandkoming van dit Ondersteuningsplan hebben de volgende activiteiten input geleverd:

- Op 18 januari 2018 hebben we een werkconferentie georganiseerd om input te verzamelen: we hebben daar strategische uitgangspunten voorgelegd en bouwstenen verkend voor de mogelijke herijking van de visie. Aan de resultaten wordt verder aandacht besteed in het eerste hoofdstuk.
- Op 23 januari 2018 heeft vervolgens een bijeenkomst plaatsgevonden waar ouders en professionals met elkaar in gesprek zijn gegaan om te bezien hoe ze nog beter kunnen samenwerken aan de toekomst van kinderen.

Het concept-ondersteuningsplan is besproken in diverse besluitvormende en adviserende gremia. Het Ondersteuningsplan is in definitieve versie ter besluitvorming voorgelegd aan de Ondersteuningsplan Raad (OPR), de Algemene Ledenraad (ALV) en de gemeente.

Dit Ondersteuningsplan 2018-2022 is een strategisch plan in het realiseren van de visie. In de verschillende hoofdstukken wordt een beschrijving gegeven van de manier waarop het Samenwerkingsverband PO tot een dekkend aanbod van passend onderwijs wil komen. Enerzijds op basis van dat wat er al geboden wordt vanuit de scholen en de aanvullende ondersteuning vanuit het Samenwerkingsverband PO, anderzijds aan de hand van nader uit te werken **ambities en resultaten** die per hoofdstuk beschreven staan. De ambitie beschrijft waar we gezamenlijk voor staan, de resultaten dat wat we willen bereiken. De uitvoering wordt belegd in de bestaande gremia én in de taakgroepen die uitvoering hebben gegeven aan adviezen van de tussentijdse evaluatie. De weg ernaar toe staat open en biedt ruimte in de uitwerking, ontwikkeling en bijstelling. De ambities komen in **activiteitenplannen** te staan, opgesteld als **uitvoeringsdocument**. Deze gelaagdheid van strategie naar uitvoering vertaalt zich door in de bestuurlijke koersplannen, schoolplannen, de jaarplannen tot het passende aanbod voor de **leerling**.

- In hoofdstuk 1 kijken we terug op de resultaten van het Ondersteuningsplan PO 14-18.
- In hoofdstuk 2 zetten we onze visie en missie uiteen. Centraal staat een dekkend netwerk, het organiseren van maatschappelijk partnerschap.
- De ondersteuning wordt beschreven in de hoofdstukken 3, 4 en 5. We houden ons daarbij vast aan de drie niveaus die we binnen het Samenwerkingsverband PO onderscheiden:
  - een sterke basisondersteuning in het regulier onderwijs;
  - extra ondersteuning in het regulier onderwijs, waar nodig;
  - ondersteuning buiten het regulier, waar mogelijk tijdelijk.
- Het proces van een ononderbroken ontwikkelingslijn voor leerlingen in een integrale aanpak centraal komt in hoofdstuk 6 aan de orde. Het gebruik maken en ontwikkelen van arrangementen op alle drie de niveaus ondersteunen dit proces.
- Tot slot worden in de hoofdstukken 7 en 8 de inrichting van de organisatie van het Samenwerkingsverband PO en de financiële randvoorwaarden beschreven.

1 Terugblik

In de eerste planperiode 2014-2018 beoogde het Samenwerkingsverband PO een aantal doelen:

	Doel
Basis op orde	Alle Almeerse scholen hebben een basisarrangement en een voldoende op de geselecteerde indicatoren gerelateerd aan ondersteuning en begeleiding.
Basisondersteuning	Alle Almeerse scholen voldoen aan de door het Samenwerkingsverband omschreven basisondersteuning en kunnen in het verlengde daarvan een extra ondersteuningsarrangement verzorgen. Met name is de expertise op het terrein van gedrag, spraak/taalontwikkeling en het omgaan met lage- en hoge intelligentie (meer- en hoogbegaafde leerlingen) toegenomen.
Wijkondersteuning	Alle tien wijken hebben een wijk-ondersteuningsprofiel waarin is beschreven welke ondersteuningsarrangementen binnen de wijk worden gerealiseerd.
Dekkend aanbod	99% van de Almeerse leerlingen kunnen binnen Almere het onderwijs volgen dat bij hen past.
Toeleiding	Maximaal 3% van de Almeerse leerlingen maakt gebruik van de extra ondersteuning binnen de stedelijke arrangementen.

Wat is er van deze doelen in de afgelopen planperiode gerealiseerd? We beantwoorden die vraag op basis van drie bronnen: onze eigen ervaringen (merendeels eerder vastgelegd in jaarverslagen), de monitor *Lokale Staat van het Onderwijs in Almere*¹ en de in 2016 uitgevoerde tussentijdse evaluatie.

1.1 Eigen ervaringen

In de jaarverslagen van het Samenwerkingsverband PO wordt jaarlijks stilgestaan bij de stand van zaken van deze doelen.

1. Onderwijskwaliteit en Basisondersteuning

Om een indruk te krijgen van de mate waarin de basisscholen hun basis op orde hebben, is door het Samenwerkingsverband gekeken naar een tweetal kwaliteitsaspecten: *Zorg* (8) en *Kwaliteitszorg* (9). Uit de inventarisatie² waarbij alle basisscholen in het Samenwerkingsverband op een rij zijn gezet, valt het één en ander op.

Zo kunnen we concluderen dat het vroegtijdig signaleren (indicator 8.1), het inzicht in de onderwijsbehoefte van de leerlingenpopulatie (indicator 9.1) en het jaarlijks evalueren van de resultaten van de leerlingen (indicator 9.2) positief scoren. Slechts enkele scholen scoren hier een onvoldoende. Minder positief zijn de resultaten op het gebied van het regelmatig evalueren van het onderwijsleerproces (indicator 9.3). Hier zien we dat de inspectie 16 scholen een onvoldoende score heeft gegeven voor deze indicator. Het regelmatig evalueren van de effecten van de geboden zorg of ondersteuning wordt door 23 scholen onvoldoende gescoord. De laagste scores zien we op de indicatoren 8.2 en 8.3. Ongeveer 30 scholen hebben op deze beide indicatoren een onvoldoende gescoord. Het betreft hier het bepalen van de aard van de ondersteuning op basis van een analyse van de verzamelde gegevens (8.2) en het planmatig uitvoeren van de zorg of ondersteuning (8.3).

¹ Zie website LEA Almere: [Lokale Staat van het Onderwijs in Almere 2013/2014 HOOFDLIJNEN](#)

² Kwaliteitsonderzoeken van de Inspectie van het Onderwijs voor de periode medio 2017

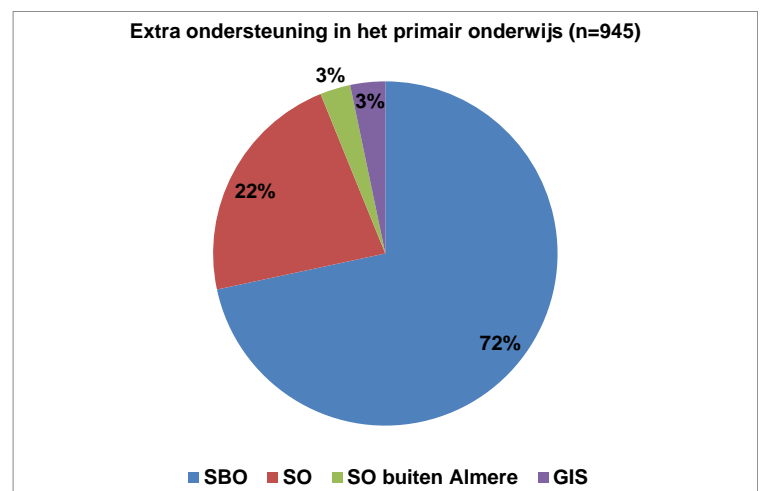
2. Wijkondersteuning

Ten behoeve van de ondersteuning en de begeleiding aan de scholen is het Samenwerkingsverband dat gelijk is aan de stad Almere ingedeeld in tien wijken. Deze tien wijken zijn opgenomen in vier stadsdelen waarop de stadsdeelteams van het Samenwerkingsverband zijn ingericht. Elke wijk heeft in de eerste planperiode afspraken en ambities beschreven in het wijkondersteuningsprofiel, bijvoorbeeld ten aanzien van het dekkend aanbod en de afstemming met het sociaal domein.

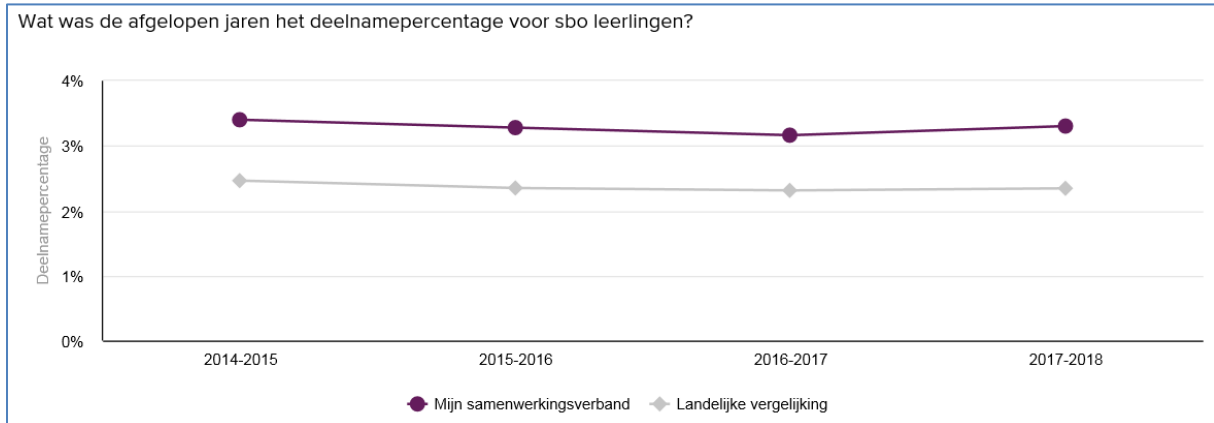
3. Dekkend aanbod

In het ondersteuningsplan is opgenomen dat 99% van de Almeerse PO-leerlingen binnen Almere het onderwijs volgt dat bij hen past. Van de Almeerse leerlingen maakt 0,13% gebruik van de extra ondersteuning buiten Almere. Dit betekent dat meer dan 99 % het onderwijs volgt binnen het Samenwerkingsverband. Het aantal leerlingen, dat gebruik maakt van de extra ondersteuning in stedelijke voorzieningen, is zowel binnen als buiten Almere opgenomen in onderstaande grafiek. Zowel alle leerlingen die op 1 oktober 2017 gebruik maken van de 'lichte' (SBO) als 'zware' ondersteuning (SO) zijn hierin meegenomen.

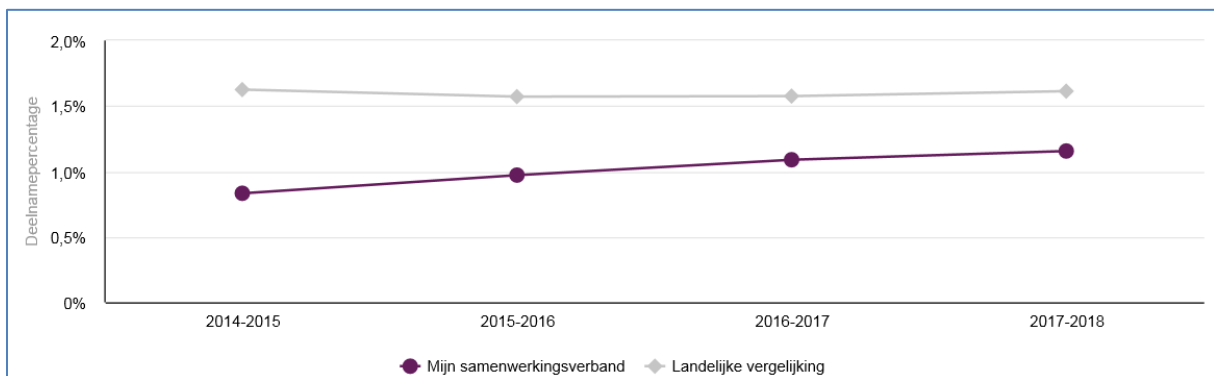

Grafiek 1: Totaal aan extra ondersteuning in het Primair Onderwijs

De ontwikkeling van het deelnamepercentage van het SBO over de afgelopen schooljaren laat een vrij stabiel beeld zien van om en nabij de 4%. Landelijk ligt dat op circa 3%.

Grafiek 2: Deelnamepercentage SBO voor de periode 2014-2018

Grafiek 3: Deelnamepercentage SO voor de periode 2014-2018

De deelname aan het speciaal basisonderwijs ligt in Almere ruim boven het landelijk gemiddelde, terwijl de deelname aan het speciaal onderwijs beneden het landelijk gemiddelde ligt. Tevens valt op dat de deelname aan het speciaal onderwijs in de afgelopen jaren is gestegen naar 1,16%, wel nog ruim onder het landelijk gemiddelde (landelijk 1,58%).

4. Toeleiding

Het streven bij toeleiding naar de extra ondersteuning was een deelnamepercentage van 3% (SBO plus SO) ten opzichte van het totaal aantal leerlingen. Uit onderstaande tabel blijkt dat het Samenwerkingsverband uitkomt op totaal 4,43% (landelijk zou dit 3,89% zijn).

	Almere	Landelijk	Spreading
Speciaal Basis Onderwijs (SBO)	3.30% (2017)	2.31%	0.86% - 4.03%
Speciaal Onderwijs (SO)	1.13% (2017)	1.58%	0.72% - 3.03%

1.2 Lokale Staat van het Onderwijs

In de monitor *Lokale Staat van het Onderwijs in Almere*³ worden de kerndoelen uit de lokale educatieve agenda (LEA) geëvalueerd: investeren in ontwikkeling, geen leerling onnodig thuis, het creëren van goede voorwaarden en onderwijs als bouwsteen voor een toekomstbestendig Almere.

³ Zie website LEA Almere: [Lokale Staat van het Onderwijs in Almere 2013/2014 HOOFDLIJNEN](#)

De monitor biedt daarmee ook een beeld van het passend onderwijs:

- Alle PO-scholen hebben een ondersteuningsteam of commissie voor de begeleiding (CvB). Oké Op School is uitgezet binnen 72 scholen voor primair onderwijs en zes stedelijke voorzieningen primair onderwijs. Sterk in de Klas wordt ingezet op zeven scholen voor primair onderwijs. Een pedagogisch medewerker van een jeugdhulpaanbieder is dan verbonden aan deze zeven scholen. Onderwijsjeugdhulparrangementen bieden specialistische begeleiding voor leerlingen met een beperking, chronische ziekte of stoornis. Dit wordt mede vormgegeven door de inzet van hulpverleners jeugdhulp binnen twee stedelijke voorzieningen. Deze doelen zijn behaald.
- De overgang van PO naar VO verloopt goed.

1.3 Tussentijdse evaluatie

Medio 2016 zijn de doelstellingen uit de planperiode 2014-2018 tussentijds geëvalueerd door een externe organisatie.⁴ De aanbevelingen uit deze evaluatie zijn verwerkt in een uitvoeringsagenda. De Ledenraad heeft vertegenwoordigers uit het scholenveld aangewezen die hebben deelgenomen aan een van de taakgroepen. Iedere taakgroep heeft de aanbevelingen uitgewerkt in adviezen, die zijn voorgelegd aan de Algemene Ledenraad en verwerkt in dit Ondersteuningsplan. Daarnaast hebben de uitkomsten van de afstemminggesprekken op de scholen input geleverd voor dit Ondersteuningsplan.

---

⁴ Zie website Passend Onderwijs Almere: [BMC Evaluatieonderzoek](#)

2 Visie

In onze **visie** op passend onderwijs gaan wij voor het bevorderen van burgerschap door middel van onderwijs.⁵ Het accent in het onderwijs komt meer te liggen op sociale integratie, het versterken van de sociale vaardigheden en burgerschapscompetenties, door van elkaar te leren en het uitwisselen van goede praktijken. Wij gaan voor een goede schoolervaring van de leerling met een optimale ontwikkeling vanuit beleving, gevoel van veiligheid, competentie en plezier. Dat is wat wij ieder kind gunnen en tot hun basisrecht op onderwijs hoort.

Onze **missie** is een zo dekkend en passend mogelijk aanbod aan alle Almeerse leerlingen in Almere. Hierbij gaan wij uit van de kracht van het maatschappelijk partnerschap, ouderbetrokkenheid en optrekken met ouders vanuit betrokkenheid en professionaliteit. We gaan ook uit van wettelijk vastgelegde verantwoordelijkheden. De wet Passend Onderwijs legt de zorgplicht bij scholen en zij zijn verantwoordelijk voor de basisondersteuning en de basiskwaliteit.

Passend onderwijs gaat ook over een oplossingsgerichte benadering, creativiteit en kennis. Goed onderwijs is passend op het niveau, de talenten en mogelijkheden van de leerlingen met een zo goed mogelijk eindresultaat.

Het vertrekpunt in dit Ondersteuningsplan is vanuit dat wat we reeds met elkaar afgesproken hebben en wat we al doen. De schoolbesturen hebben afgesproken dat passend onderwijs er is voor alle leerlingen en jongeren van 2 tot 23 jaar in Almere. Vanaf de voorschoolse educatie, via het primair en voortgezet onderwijs tot het MBO. De schoolbesturen hebben zorgplicht en zijn verantwoordelijk voor het realiseren van de basiskwaliteit en de uitvoering van de sterke basisondersteuning op hun scholen.

Het Samenwerkingsverband PO gaat uit van de kracht en de mogelijkheden van de leerling; het streeft naar maximale talentontwikkeling en uiteindelijk goede toekomstkansen. Elke leerling krijgt de best passende ondersteuning, bij voorkeur thuis nabij, met als leidraad *'regulier als het kan en speciaal als het moet'*. Scholen werken samen met ouders en andere partners en maken optimaal gebruik van elkaars kennis en expertise. Het Samenwerkingsverband PO is verantwoordelijk voor de extra ondersteuning in het dekkend aanbod.

2.1 Waarom ook weer passend onderwijs?

Zoals de leerkracht niet alleen staat binnen zijn school, is een school geen eiland binnen de samenleving. Verschuivingen in het denken binnen die samenleving hebben onherroepelijk hun invloed op het onderwijs zelf. Zo kunnen we de maatschappelijke positie van mensen met een beperking bezien vanuit een emancipatorisch perspectief: een minderheid die zijn plek in de maatschappij opeist nadat vele andere minderheden hiervoor gestreden hebben. Een minderheid die aangeeft zich achtergesteld te voelen door hardnekkige uitsluiting en segregatie, waardoor er minder kansen zijn weggelegd om volwaardig te kunnen participeren binnen de maatschappij⁶ (Schuman, 2009).

Nussbaum (2010) brengt nog een ander meer ethisch aspect in. Zij wijst erop dat we het vermogen nodig hebben verschillen tussen mensen te onderkennen om ons zo beter in de ander te kunnen verplaatsen. Dit stimuleert de empathie die helpt voorkomen dat we elkaar afrekenen op de mate waarin we nuttige burgers zijn. Deze vaardigheid kun je alleen dan ontwikkelen als je als kind leert met deze verschillen om te gaan in de eigen klas. Dan moet je die verschillen daar natuurlijk wel tegenkomen. In de visie van Nussbaum kunnen we een relatie zien tussen passend onderwijs of inclusie en burgerschap, die nodig is voor een gezonde democratie⁷. Scholen kunnen zo leerlingen bijbrengen dat afhankelijkheid geen zwakte is en dat het normaal is om anderen nodig te hebben en

⁵ Declaration on Promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education.

⁶ Schuman, H. (2009). *Inclusief onderwijs: dilemma's en uitdagingen*. Apeldoorn: Garant.

⁷ Nussbaum, M. (2010). *Niet voor de winst: waarom de democratie geesteswetenschappen nodig heeft*. Amsterdam: Ambo.

elkaar te helpen, door situaties te creëren waarin leerlingen zich kunnen bekommeren om anderen. Tevens worden hiermee stereotypingen voorkomen en wordt tolerantie bevorderd. Passend onderwijs kunnen we ook bekijken vanuit het perspectief van de rechten van het kind. In de Convention On The Rights Of The Child⁸ (Unesco, 1989) vinden we artikelen die een sterke relatie hebben met passend onderwijs. Het is opvallend dat Nederland deze kinderrechtenwet geratificeerd heeft en dat het beleid passend onderwijs pas vele jaren later op gang is gekomen. Tevens valt op dat dit beleid niet ontwikkeld is met deze kinderrechtenwet als uitgangspunt. Kortom; passend onderwijs berust op meer dan één fundamenteel principe: het normalisatieprincipe gekoppeld aan emancipatorische idealen ten aanzien van mensen met een beperking, een maatschappijvisie waarbij insluiten vanzelfsprekend is en uitsluiting of discriminatie voorkomen dienen te worden en tot slot het rechtvaardigheidsbeginsel en het principe van gelijke rechten, gelijkwaardigheid en gelijke kansen. Pragmatici wijzen tot slot nog op wetenschappelijk bewezen positieve effecten van inclusief onderwijs⁹ (Van Meersbergen & De Vries, 2017).

Visiebouwstenen

Tijdens de eerder genoemde werkconferentie van 18 januari 2018 is aan de deelnemers in het PO gevraagd bouwstenen in de vorm van kernwaarden aan te leveren om daarmee een breed gedragen visie te verwoorden. Ouders, leerkrachten, begeleiders, directeuren en bestuurders zijn in groepjes met een opdracht aan de slag gegaan om deze kernwaarden aan te leveren. Dit leverde een woordveld op met daarin de essentiële en fundamentele waarden.

De leerling centraal staat ook letterlijk in het woordveld centraal. Deelnemers zijn het erover eens dat passend onderwijs hier begint en alleen dan kan slagen als het belang van de individuele leerling zodanig wordt gediend, dat deze zijn of haar talenten optimaal kan ontwikkelen. Om dit te bereiken wordt passend onderwijs gezien als een *maatschappelijke opdracht*, waarin alle professionals, ouders en leerlingen samen bouwen aan een *toekomstperspectief* voor elke leerling. Dit met het oog op een volwaardige maatschappelijke participatie van de leerling in die toekomst.

Naast samenwerking worden *professionaliteit* en *flexibiliteit* genoemd als belangrijke fundamenten voor passend onderwijs. Passend onderwijs, zo interpreteren wij, is *gewoon goed onderwijs voor elke leerling*.

⁸ Unesco (1989). Convention On The Rights Of The Child.

⁹ Meersbergen, E. van & Vries, P. de (2017). *Handelingsgericht werken in passend onderwijs*. Utrecht: Perspectief.

2.2 Een sterke positie van ouders, betrokken vanaf het begin

Opvoeding en onderwijs zijn altijd een uitwerking van elkaar en onlosmakelijk verbonden. Ouders en onderwijs hebben hetzelfde doel voor ogen: een optimale schoolse ontwikkeling van het kind op verschillende vormen van partnerschap, waarbij gezamenlijk vertrekken het uitgangspunt is. De ouders/verzorgers (hierna ouders) hebben daarin vrijwel altijd een hoofdrol, ook als er professionals uit de gezondheidscentra, praktijkondersteuning, jeugdgezondheidszorg, jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg, vrijwilligersorganisaties en ouderraden bij betrokken zijn. Zij zijn meestal maar tijdelijk bij de ontwikkeling van deze leerling betrokken en hun inspanningen hebben alleen kans van slagen wanneer ouders de regie behouden en er optimaal wordt afgestemd en samengewerkt, ook al blijkt dat dit in de praktijk soms lastig kan zijn. Dat stemt tot bescheidenheid van de professional maar mag geen aanleiding zijn tot afwachtendheid.

In de samenwerking en afstemming rondom de extra ondersteuning tussen ouders en school, kan het voor komen dat ouders zich niet kunnen vinden in een besluit van de school. Ouders kunnen dan in overleg treden met het bestuur van de school, een klacht indienen of een beroep doen op ondersteuning door onderwijsconsulenten.¹⁰

Het Samenwerkingsverband PO, de gemeente en de organisatie Actief Ouderschap werken samen aan het versterken en bekrachtigen van de samenwerking tussen ouders en professionals. Voorstellen hiervoor worden in de komende periode verwacht.

Naast de samenwerking tussen ouders en school rondom de leerling, is er ook collectieve belangenbehartiging in de vorm van medezeggenschap. Ouders kunnen zich laten vertegenwoordigen in de medezeggenschapsraad van de school van hun kind en daar adviseren over het schoolondersteuningsprofiel van de school en over de toewijzing van (extra) ondersteuningsmiddelen.

Ouders hebben ook het recht op instemming op het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband. Zij kunnen zich door de medezeggenschapsraad van de school laten voordragen voor de daarvoor opgerichte Ondersteuningsplanraad (OPR), een speciale medezeggenschapsraad van het Samenwerkingsverband. De OPR heeft instemmingsrecht op (vaststellen of wijzigen van) het Ondersteuningsplan. Hij heeft volgens de Wet Passend Onderwijs de taak om eens per vier jaar instemming te geven aan het Ondersteuningsplan van het Samenwerkingsverband PO en volgt in de jaren van de planperiode de voortgang van het Ondersteuningsplan.

2.3 Ononderbroken samenhang

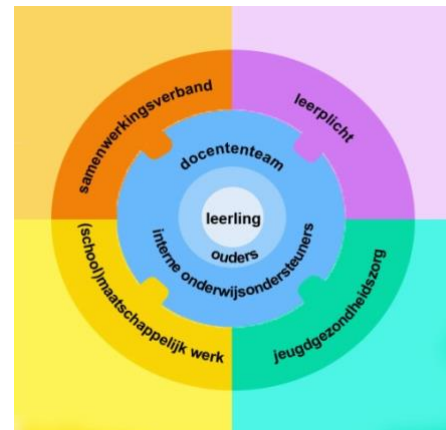
Leerlingen die alleen passend onderwijs kunnen krijgen met behulp van (extra) ondersteuning, hebben al gauw te maken met verschillende beroepskrachten, regelingen en instellingen. We rekenen het tot de maatschappelijke opdracht aan het Samenwerkingsverband, dat dat niet leidt tot breuken, overgangspannen of onoverzichtelijke grensgebieden. We zoeken actief de samenwerking met gemeente en partners in onderwijs, zorg en jeugdhulp en zetten onze eigen inspanningen zoveel mogelijk in lijn met die van anderen. In hoofdstuk 6 gaan we daar uitgebreider op in.

---

¹⁰ Zie website: <http://onderwijsconsulenten.nl/>

Samenwerking met professionele partners

Naast het partnerschap tussen ouders en het onderwijs, is er ook een partnerschap met professionele organisaties. In de kern is ondersteunen niet meer dan het inzetten en bundelen van professionele krachten wanneer deze niet in voldoende mate toereikend zijn. In het onderwijsnetwerk ontmoeten professionals uit onderwijs, JGZ, jeugdhulp en sociaal domein elkaar in het breed en krachtig verbinden van elkaars werkveld. Concreet gaat het om de jeugdgezondheidszorg (JGZ), de gemeente, jeugdhulp, geestelijke gezondheidszorg (GGZ) en andere ketenpartners. Met elkaar zijn we verantwoordelijk voor de samenhangende ondersteuning in het onderwijs. Iedere school heeft een zorgteam (ZT) waaraan in ieder geval de JGZ en het Samenwerkingsverband PO deelnemen.

Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO)

Alle partners in het Samenwerkingsverband PO willen leerlingen en gezinnen in staat stellen om zich veilig en gezond te ontwikkelen, waar nodig met behulp van een goed en voldoende beschikbaar aanbod van jeugdhulp. Dat is ook wat de Jeugdwet beoogt. Het beleid is steeds meer preventief van aard. De schoolbesturen nemen hun verantwoordelijkheid om elk kind van een passende plek op school te voorzien, passend bij de mogelijkheden en talenten van het kind, zodat elk kind succesvol op school kan zijn.¹¹

Binnen het onderwijs zijn daar veel partners bij betrokken. Naast het Samenwerkingsverband PO zijn dat de gemeente Almere, de schoolbesturen van het primair- en voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en de voorschoolse voorzieningen. Deze partners voeren daarom conform de Jeugdwet en de Wet Passend onderwijs een Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).¹² Het gezamenlijk doel van dit OOGO is bekrachtiging van het partnerschap en het realiseren van een ononderbroken leer- en ontwikkelingslijn vanuit verschillende domeinen en verantwoordelijkheden. Uitgangspunt is dat er wordt samengewerkt mét ouders en leerlingen. Zij zijn onze partners en dragen ook zelf verantwoordelijkheid.

In het OOGO worden afspraken gemaakt over de raakvlakken tussen jeugdhulp en passend onderwijs. Concreet zijn afspraken¹³ vastgelegd over:

- verbinding onderwijs en jeugdhulp
- overgangen
- thuiszitters
- leerlingenvervoer
- onderwijshuisvesting
- aansluiting tussen onderwijs en de onderkant van de arbeidsmarkt

De Inspectie van het Onderwijs

De basiskwaliteit en de basisondersteuning valt onder de verantwoordelijkheid van de schoolbesturen, het realiseren van het aanbod op de extra ondersteuning onder de verantwoordelijkheid van het Samenwerkingsverband. Tussen de schoolbesturen en het Samenwerkingsverband én tussen schoolbesturen onderling is sprake van een wederzijdse afhankelijkheid op middelen en kwaliteit.

¹¹ Art. 18a, eerste en tweede lid, WPO

¹² Art. 18a, negende lid, WPO

Zie website Passend Onderwijs Almere voor de actuele uitwerking van deze onderwerpen: [Convenant OOGO Passend Onderwijs Almere](#)

De Inspectie van het Onderwijs is de beoordelaar van de scholen en besturen op de basiskwaliteit en de beoordelaar van het Samenwerkingsverband PO op de onderwijsresultaten, kwaliteitszorg en ambitie en financieel beheer. Bij het toezicht op de Samenwerkingsverbanden PO en VO maakt de inspectie gebruik van een afzonderlijk waarderingskader.¹⁴ Dit biedt kansen in een betekenisvolle samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs op de kwaliteitsaspecten en opdrachten die het Samenwerkingsverband PO zichzelf stelt.

2.4 Doorontwikkeling en ambitie

Er zijn stappen gezet om de kwaliteitseisen van de Inspectie voor de basiskwaliteit bij alle scholen te realiseren. Daarnaast is in Almere helder vastgesteld wat wij met elkaar verstaan onder basisondersteuning. De schoolbesturen hebben de verantwoordelijkheid voor het realiseren en de

uitvoering ervan. In Almere zijn echter nog scholen die niet voldoen aan de deugdelijkheidseisen die de Inspectie stelt en daarmee een onvoldoende oordeel hebben.

Het nieuwe onderzoekskader voor het primair onderwijs is een normerend document waar scholen en besturen zichzelf doelen kunnen stellen die verder strekken dan de deugdelijkheidseisen, de zogeheten 'eigen aspecten' van kwaliteit. Almere kent op dit moment (nog) geen scholen met het predicaat excellent. Enkele scholen in de stad bereiden zich voor op het predicaat goed.

Ten aanzien van de kwaliteitsaspecten van het Samenwerkingsverband PO die overstijgend zijn aan de basiskwaliteit, staan eigen opdrachten centraal, die zijn opgenomen in de ambities. De focus ligt daarbij in ieder geval op een goede samenwerking tussen jeugdhulp en (passend) onderwijs, op het versterken van ouderbetrokkenheid en partnerschap in de wijk.

2.5 Transparantie

Alle scholen in het primair onderwijs hebben een schoolondersteuningsprofiel (SOP) opgesteld. Dat geeft ouders en professionals informatie over de ondersteuningsmogelijkheden die de school biedt. Deze informatie geeft iedere school op de eigen website weer. Op de website van het Samenwerkingsverband kunnen ouders basisinformatie over passend onderwijs terugvinden.

2.6 Ambities

ambitie	resultaat
Sterke verbinding van professionals uit onderwijs, jeugdgezondheidszorg (JGZ), jeugdhulp en sociaal domein in de afstemming rondom de leerling en het gezin.	Structurele verbindingsbijeenkomsten van deskundigen en specialisten om de ondersteuningsvraag van leerling/ ouders/ school te beleggen, dáár waar de deskundigheid/ eigenaarschap ligt.
Leerlingen doorlopen een ononderbroken ontwikkelingslijn in het onderwijs	Alle leerplichtige leerlingen krijgen onderwijs: Almere kent geen thuiszitters.
Elke school heeft binnen haar ondersteuningsstructuur een eigen ondersteuningsteam/CvB.	Leerkrachten en leerlingen krijgen adequate ondersteuning op hun ondersteunings- en onderwijsbehoeften.
Ouders worden gezien als experts van hun kind in het maatschappelijk partnerschap rondom hun kind.	Ouders en het maatschappelijk veld vertrekken samen als partners in hun zoektocht naar eventuele extra ondersteuning rondom het kind, vanuit ieders verantwoordelijkheid.

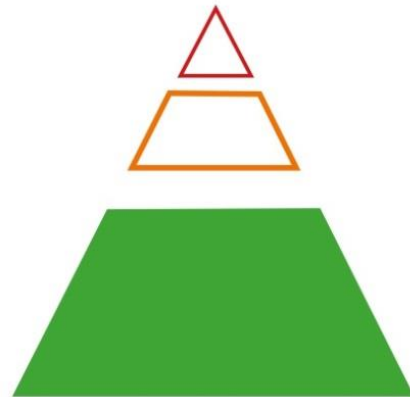
¹⁴ Bijlage 3: waarderingskader passend onderwijs

3 Een sterke basis

De mooiste plek om passend primair onderwijs te bieden is in de buurt, op de school in de wijk. Leerlingen en ouders zijn daar het meest bij gebaat. Zij hebben hun vriendjes en sociale netwerken daar. In de buurt zijn bovendien de vertrouwde professionals actief, zoals die van de jeugdgezondheidszorg en welzijn.

Scholen richten zich op een sterke basisondersteuning en voorzien zoveel mogelijk in de behoeften van leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de basisondersteuning. Het Samenwerkingsverband PO gaat daarom uit van een sterke maatschappelijke basis in het realiseren van zoveel mogelijk integratie in het onderwijs.

3.1 Stand van zaken

Samen met hun partners – zoals de ouders, de leerkrachten en professionals in de jeugdketen – willen de schoolbesturen aan alle leerlingen een passend aanbod doen op hun niveau en met een zo hoog mogelijke en succesvolle uitstroom. Het liefst in de eigen wijk, maar in ieder geval binnen Almere. De achterliggende gedachte is dat passend onderwijs zal leiden tot betere resultaten voor de leerlingen, binnen onze missie dat *alle leerlingen in Almere succesvol op school zijn*.

De afgelopen vier jaar lag de nadruk op het realiseren van een sterke basisondersteuning bovenop de basiskwaliteit, samenwerking in de wijk, een dekkend aanbod en toeleiding naar de stedelijke onderwijsvoorzieningen. Aan die doelen is in de eerste vier jaar van het Samenwerkingsverband PO met wisselend succes gewerkt, zoals uit hoofdstuk 2 is gebleken.

Bij de tussentijdse evaluatie van het Ondersteuningsplan 2014-2018 is ten aanzien van de basisondersteuning voornamelijk gekeken naar de domeinen kwaliteitsbeleid en kwaliteitszorg. Dat mondde uit in het advies om in het realiseren hiervan een belangrijke regiefunctie neer te leggen bij de schoolleiders; de verantwoordelijkheid blijft bij de schoolbesturen liggen. De taakgroep heeft geadviseerd om:

- De ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten systematisch in kaart te brengen en te investeren in het handelings- en opbrengstgericht werken op alle lagen: strategisch, tactisch en uitvoerend.
- Naast een dekkend aanbod aan onderwijsvoorzieningen een optimale ondersteuningsstructuur te realiseren. Daarbinnen vindt vroegsignalering plaats en wordt zo nodig proactief ondersteuning geboden of gehandeld. Dat vergt routing, samenwerking, deskundigheid en handelen van alle betrokkenen binnen de ondersteuningsstructuur.

3.2 Handelingsgericht werken

Het sleutelwoord van de afgelopen jaren in een optimale ondersteuningsstructuur is *handelingsgericht werken* (HGW). Dit is een systematische werkwijze die gebruik maakt van kansrijke aanpakken, ondersteund door wetenschappelijke onderbouwing. HGW benut kennis en ervaringen van professionals in de onderwijspraktijk en beoogt de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle leerlingen te verbeteren. Het leren bevorderen door het bevorderen van een positief zelfbeeld en stimuleren van de motivatie.

HGW is gebaseerd op zeven uitgangspunten:

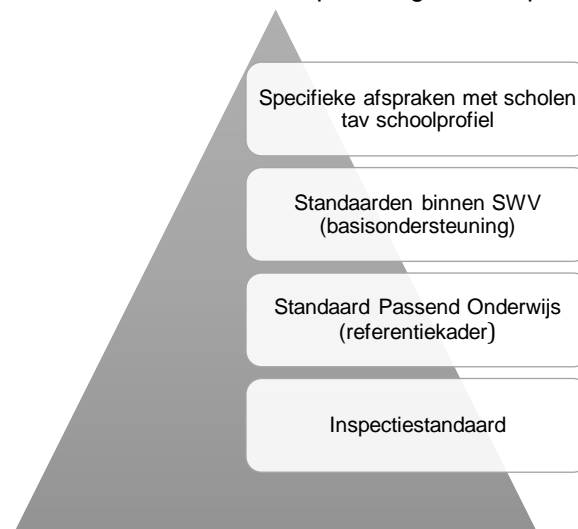
- doelgericht
- afstemming en wisselwerking met de omgeving
- de onderwijsbehoefte van de leerling staat centraal: het gaat niet om wat hij of zij 'heeft' maar om wat hij of zij 'nodig heeft'
- leerkrachten maken het verschil
- positieve aspecten zijn van groot belang: het glas is half vol
- betrokkenen werken constructief samen
- de werkwijze is systematisch en transparant

Doel van HGW is tijdig signaleren en onderzoekend handelen, waarbij de onderwijsprofessionals en scholen de onderwijsbehoeften van het kind centraal stellen, in plaats van de ondersteuningsbehoeften van de school.

Om dit te realiseren is er de afgelopen jaren geïnvesteerd in de vergroting en versterking van de handelingsbekwaamheid van de Almeerse onderwijsprofessionals: leerkrachten, intern begeleiders, directieleden. Die investering begint zijn vruchten af te werpen en dat gaan we de komende periode versterken. De leerkracht maakt het verschil. Uit onderzoek¹⁵ blijkt dat de invloed van de leerkracht op het leerrendement en de intrinsieke motivatie van leerlingen groot is. De leerkracht is vak- en leerlijnkundig en vertaalt deze kennis op betekenisvolle wijze in het lesaanbod. Het is aan te raden de ondersteuningsbehoeften van de leerkrachten in het effectief ondersteunen van de leerlingen in kaart te brengen. Hierbij is de interactie tussen de leerkracht en leerlingen een belangrijk sociaal proces: de onderlinge relatie draagt bij aan het stimuleren van de academische, sociale en emotionele ontwikkeling van de leerlingen.

3.3 Standaard voor de basisondersteuning

Daarnaast heeft het Samenwerkingsverband PO een eigen, lokale invulling gegeven aan het landelijk geformuleerde Referentiekader. Die borduurt voort op de inspectiestandaard en de standaarden vanuit het landelijke Referentiekader. Bovenop deze drie standaarden kunnen scholen specifieke afspraken maken door hun profiel extra af te stemmen op leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

¹⁵ Barber, M. and Mourshed, M. (2007) How the World's Best Performing Schools Come Out on Top. London: McKinsey and Company.

De afspraken over de basisondersteuning zijn vastgelegd voor vier domeinen: beleid, onderwijs, begeleiding en organisatie(s). Ze zijn geconcretiseerd in dertien ijkpunten en maken duidelijk welk niveau van basisondersteuning¹⁶ de scholen behoren te hebben. De scholen hebben de basisondersteuning op orde als ze tijdig en succesvol preventieve en licht curatieve interventies inzetten.

In het regeerakkoord is de toezegging gedaan dat er extra middelen aan samenwerkingsverbanden beschikbaar worden gesteld voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte die voortkomt uit hun begaafdheid. Het samenwerkingsverband heeft op haar beurt de verantwoordelijkheid voor een dekkend onderwijsaanbod in hun regio op meer-en hoogbegaafdheid. Zowel in het PO als het VO zal gebruik gemaakt worden van deze subsidieregeling, waarbij ook een deel cofinanciering wordt gevraagd.

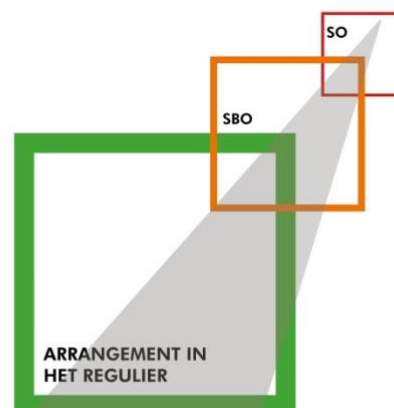
3.4 Dekkend aanbod

De afgelopen planperiode hebben we ingezet op het realiseren van een dekkend aanbod om zoveel mogelijk leerlingen het onderwijs te kunnen bieden die het meest passend is binnen hun onderwijsbehoefte. Deze doelstelling is behaald en heeft geresulteerd in een dekkend onderwijsaanbod voor meer dan 99% van de Almeerse leerlingen in Almere.

De vervolgslog in het realiseren van het dekkend onderwijsaanbod voor de komende planperiode, is dit op kleinere schaal te realiseren; van stedelijk niveau naar stadsdeel/ wijkniveau om elk kind dichtbij huis passend onderwijs te bieden.

Uitgangspunt is dat leerlingen de ondersteuning die zij nodig hebben zoveel mogelijk in het regulier onderwijs ontvangen. Dit vergt dat ook ondersteuners en professionele partners (zoals JGZ en jeugdhulp) zoveel mogelijk in de wijk aanwezig zijn. In een optimaal ondersteuningsaanbod zijn ook de stedelijke georganiseerde voorzieningen goed 'aangehaakt' bij wat er in de wijken gebeurt.

Niet alle ondersteuning hoeft op schoolniveau te worden geboden, wel wenselijk is dat dit op wijk- of stadsdeelniveau wordt gerealiseerd. Een uitgangspunt hierbij is dat er gestreefd wordt naar synergie tussen alle actoren die nauw aansluiten bij de leer- en leefwereld van het kind. Er vinden op dat gebied al veel initiatieven plaats in het regulier, SBO en SO, waarbij er voor leerlingen met een vergelijkbare ondersteuningsbehoefte een differentiatieaanbod plaatsvindt in intensiteit. De differentiatie in de intensiteit komt tot uiting in de leeromgeving, grootte, aanbod en benadering. In onderstaand figuur is dit grafisch weergegeven.

¹⁶ Zie bijlage bij 3.3: Standaard voor de basisondersteuning

Uit de tussentijdse evaluatie kwam het advies om initiatieven te ontplooiën die bijdragen aan het versterken van regie, structuur en kwaliteit van sociale netwerken rondom onderwijs, opvoeding en ondersteuning, zodat er onderwijs-jeugdhulparrangementen worden ontwikkeld in Almere. Dit zowel op wijkniveau als op stedelijk niveau. Verder was het advies om de opbrengsten van de implementatie van passend onderwijs te monitoren op stedelijk niveau, bestuursniveau en wijkniveau en hiervoor breed gedragen normen en indicatoren vast te stellen.¹⁷

Binnen het Samenwerkingsverband PO is de wijkstructuur het uitgangspunt voor de ontwikkeling van passend onderwijs. De gezamenlijke schoolbesturen willen op deze wijze een antwoord geven op de wettelijke zorgplicht. Thuis nabij onderwijs is het vertrekpunt en dat kan ook inhouden dat een leerling gebruik maakt van een stedelijke voorziening in het eigen stadsdeel of elders in de stad. Het streven is de stedelijke voorzieningen klein en specialistisch te houden.

De schoolbesturen achten hun directies verantwoordelijk voor het proces dat moet resulteren in passend onderwijs in de wijk. Dat is een integraal onderdeel van hun werkzaamheden. Activiteiten die voortvloeien uit de wijkaanpak en het zogeheten 'wijkondersteuningsplan' (WOP) worden in gezamenlijkheid ondernomen. Het Samenwerkingsverband PO is daarin ondersteunend.

Mogelijk is daarvoor een iets andere wijze van bekostiging noodzakelijk. De middelen moeten immers daar worden ingezet waar deze het meest nodig zijn. Demografische en sociaaleconomische gegevens (SES) van een wijk zouden een rol kunnen gaan spelen in de verdeling van de middelen. Om de middelen daar te krijgen waar ze het meeste effect sorteren is ook onderzoek nodig naar de waarde van het principe 'geld volgt kind'.

De komende planperiode is nader onderzoek noodzakelijk naar een systematiek van gedifferentieerde verdeling van mensen en middelen. We zullen daarbij ook rekening moeten houden met de scholen in de stad die op basis van grondslag, visie of onderwijsconcept een meer stedelijke functie hebben.

3.5 Ambities

ambitie	resultaat
Concretiseren van de 13 ijkpunten basisondersteuning aan onderzoekskader 2017 van de Inspectie van het Onderwijs.	Alle scholen zijn op de hoogte van de vastgestelde ijkpunten ten aanzien van de basisondersteuning.
Scholen hebben een onderwijs-en ondersteuningsaanbod dat voldoet aan de standaard voor de basisondersteuning.	Leerlingen profiteren van de basisondersteuning op de school waar zij zitten.
Optimaliseren van de ondersteuningsstructuur in de scholen: versterken (routing) en verbreden en wijkgerichte benadering.	De sterke basis(ondersteuning) is op orde.
Gezamenlijke wijkvisie met doelstellingen voor de komende jaren in de ontwikkeling van een dekkend aanbod in de wijk.	Alle wijken hebben een wijkondersteuningsplan (WOP) met vaste thema's (zorgplicht, jonge kind, sociaal domein, JGZ en dekkend aanbod) en een passende financieringsstructuur.

¹⁷ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Uitwerking aanbeveling 11](#)

4 Extra ondersteuning in het regulier onderwijs

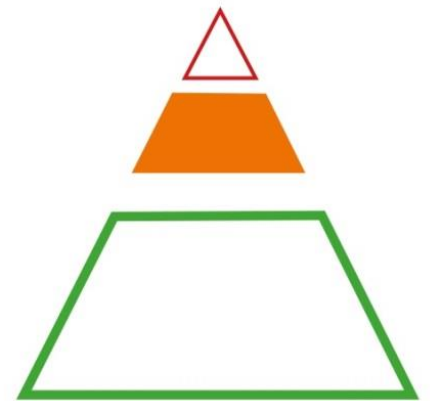
In principe wordt aan zoveel mogelijk leerlingen die dat nodig hebben ondersteuning op maat geboden. Daarvoor ontwikkelen we in gezamenlijkheid een dekkend aanbod. Dat kan alleen slagen als alle PO-scholen de basisondersteuning op orde hebben en voldoen aan de kwaliteitseisen van de inspectie.

Soms is er meer ondersteuning nodig dan het regulier onderwijs kan bieden. Dan is extra ondersteuning binnen dit regulier onderwijs gewenst. In dit hoofdstuk beschrijven we de stand van zaken en ambities bij de extra ondersteuning *binnen* de reguliere PO-scholen. In hoofdstuk 5 gaan we vervolgens in op de extra ondersteuning *buiten* de PO-scholen, in gespecialiseerde voorzieningen.

Uitgangspunt daarbij blijft integratie. We gaan ervan uit dat kinderen onderling verschillen en dat het uiteindelijk gaat over meer integratie in de samenleving. Integratie in het onderwijs wordt gezien als een middel om volwaardig te participeren en het behalen van een diploma.

Hiermee wordt de kans op maatschappelijke participatie vergroot.

Op lange termijn kan sociale inclusie niet gegarandeerd worden door enkele maatregelen in het onderwijsproces en het verschaffen van extra middelen. Er moet rekening gehouden worden met de sociale doelen van opvoeding en onderwijs binnen de eigen mogelijkheden van de leerling met extra onderwijsbehoeften. Om dit mogelijk te maken zullen bijkomende specifieke middelen noodzakelijk zijn.

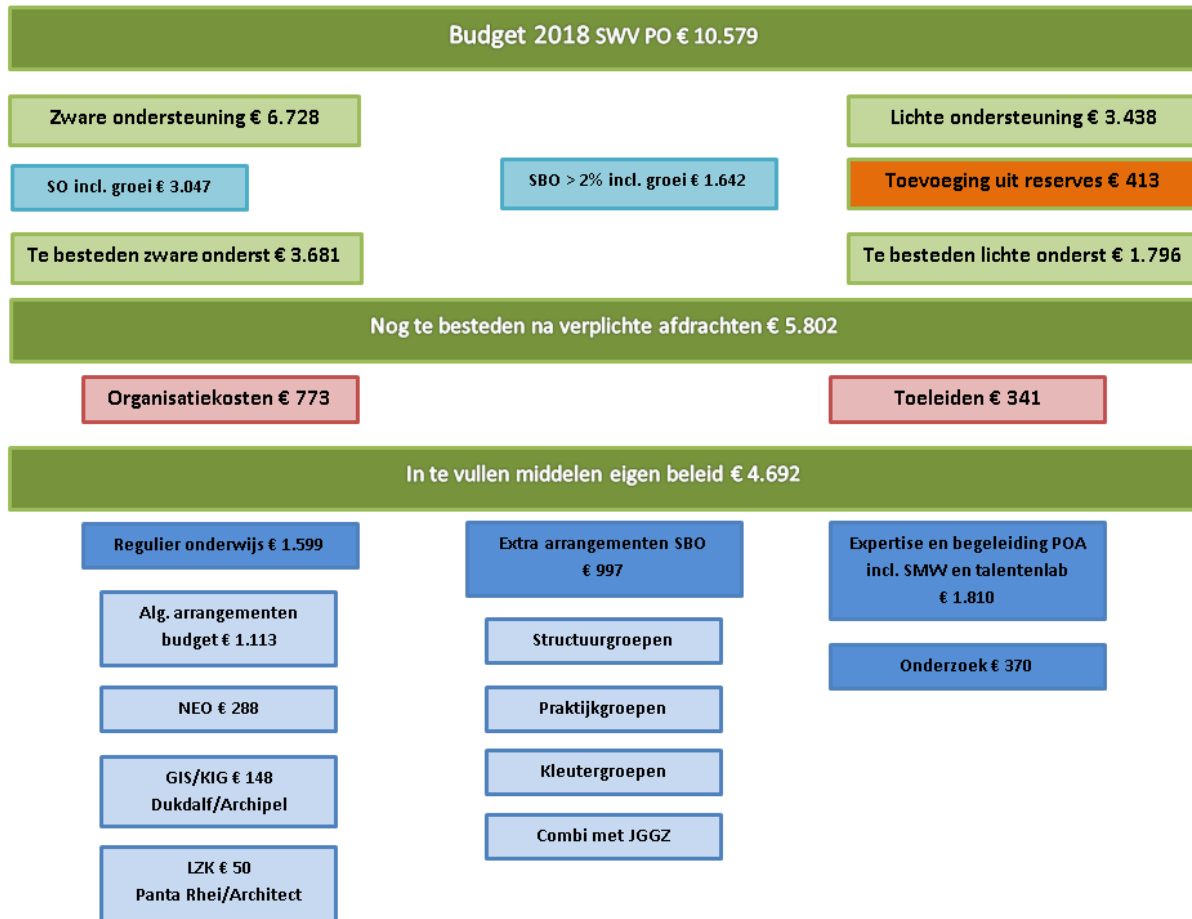
4.1 Expertisemodel in combinatie met schoolmodel

Als het gaat om de besteding van de middelen is in de vorige planperiode gekozen voor het expertisemodel in combinatie met het schoolmodel. Het Samenwerkingsverband komt tot een dekkende ondersteuningsstructuur en regelt op basis hiervan de aard, de omvang en de bekostiging van de stedelijke arrangementen (schoolmodel). Daarnaast hebben de gezamenlijke besturen de keuze gemaakt leerlingen in verschillende arrangementen op te vangen in de wijk, waardoor een gedeelte van de middelen voor deze arrangementen beschikbaar is (school/wijkmodel).

Binnen dit school/wijkmodel valt ook het aanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen; de NEO-klassen en het Talentenlab. Daarnaast is vanuit het Samenwerkingsverband expertise beschikbaar voor de scholen. Deze is beschikbaar in uren waarbij een zorgvuldige matching plaatsvindt op de juiste inzet van medewerkers. Zij beschikken over kennis en vaardigheden op het gebied van (zeer) moeilijk lerend, gedragsproblematiek, handelingsgericht werken en lichamelijke beperking (zie verder 4.3).

Nu worden de ter beschikbaar gestelde middelen voor expertise vanuit het Samenwerkingsverband berekend op leerlingaantallen en dus op de omvang van de school. In de komende periode gaan we onderzoeken of deze expertise meer op wijk- of eventueel schoolniveau ter beschikking kan worden gesteld. Dat moet gepaard gaan met het vergroten en versterken van eigenaarschap bij de scholen.

Onderstaand overzicht geeft op hoofdlijnen een financiële indruk van de keuzes die in Almere gemaakt zijn.
Bedragen x 1.000

4.2 Meer zicht op de schoolondersteuningsprofielen

Om zichtbaar te maken wat de school aan extra ondersteuning biedt, heeft iedere school in Almere een zogeheten 'Schoolondersteuningsprofiel' (SOP). In een SOP staat beschreven:

- wat de school binnen de basisondersteuning biedt;
- wat de mogelijkheden van de school zijn ten aanzien van de extra ondersteuning;
- wat de ambities van de school zijn in de doorontwikkeling en versterking ervan;
- tot waar de mogelijkheden van de school reiken.

De meeste scholen hebben inderdaad een SOP, maar gebleken is dat de inhoud van de SOP's uiteen lopen. Waar sommige scholen de nadruk leggen op de ondersteuning die ze zelf kunnen bieden, leggen anderen het accent op de grenzen daarvan en maken ze vooral duidelijk waar zij een beroep doen op ondersteuning 'van buiten'. De komende planperiode is vervolgactie nodig op het doel en de functie van het SOP zodat het een betekenisvol en bruikbaar document wordt in de school en in het Samenwerkingsverband PO. Afgesproken is dat alle scholen eind schooljaar 2017-2018 hun SOP hebben geactualiseerd in het nieuwe format.

4.3 Ondersteuning vanuit het Samenwerkingsverband

Door gebiedsgericht te werken kunnen we ondersteuning bieden die flexibel en passend is bij de behoefte van leerlingen, ouders, leerkrachten en de school in het stadsdeel. Almere is onderverdeeld in tien wijken. In elke wijk werken de PO scholen met elkaar samen aan een zo dekkend mogelijk onderwijsaanbod. Deze tien wijken zijn onderdeel van vier stadsdelen (Haven/Poort, Stad-west, Stad-oost, Buiten).¹⁸ Elk stadsdeel heeft een eigen stadsdeelteam, dat bestaat uit de volgende professionals:

- orthopedagogen/psychologen
- begeleiders onderwijs
- begeleider onderwijs aan leerlingen met auditieve en communicatieve beperkingen¹⁹
- adviseur(s) begeleiding onderwijs
- deskundige van het steunpunt Toeleiding
- teamleider

Iedere school heeft een vaste orthopedagoog/psycholoog die inzetbaar is voor consultatie en afstemming, deelname aan het zorgteam, ondersteuning en onderzoek. Deze orthopedagogen/-psychologen fungeren ook als eerste deskundige bij toeleidingstrajecten. De vaste orthopedagoog/-psycholoog voert bij de start van het schooljaar met de directie en intern begeleider een zogeheten afstemmingsgesprek waarin de ondersteuningsvragen van de school en inzet van het Samenwerkingsverband PO op elkaar worden afgestemd. Waar nodig of wenselijk sluit de begeleider onderwijs aan bij het gesprek. Er worden gezamenlijke doelen opgesteld, zowel voor de school als voor de inzet van het stadsdeelteam. Die afspraken worden elk halfjaar geëvalueerd. Deze afstemmingsgesprekken leveren op stadsdeel- en stedelijk niveau informatie op over de mogelijke verandering of ontwikkeling in ondersteuningsvragen waarop het Samenwerkingsverband PO kan acteren door middel van scholing, professionalisering en personeelsbeleid.

Daarnaast heeft iedere school een op basis van leerlingaantallen berekend aantal uren begeleider onderwijs. Die is inzetbaar voor bijvoorbeeld observatie en ondersteuning aan leerkrachten en groepen. Iedere begeleider onderwijs kan brede en generalistische ondersteuningsvragen oppakken. Meer specifieke en specialistische vragen worden beantwoord door deskundigen op basis van uitwisselen of inwisselen van uren. Ieder stadsdeelteam heeft een mix van specialisaties waar onder (zeer)moeilijk lerend (ZML), Autisme Spectrum Stoornis (ASS), langdurig ziek/somatisch (LZ) en lichamelijk beperkt, meer- en hoogbegaafd, motoriek, groepsdynamica en gedrag. De begeleider onderwijs Taalontwikkelingsstoornis (voorheen cluster 2) (TOS) wordt ingezet op een school wanneer er sprake is van leerlingen met een arrangement TOS of Slechthorend en Doof (SH/DO).

Aan ieder stadsdeelteam is ook een adviseur begeleiding onderwijs gekoppeld. Stads breed vormen zij een 'expertgroep' die analyse en ondersteuning kan bieden bij een systeemvraag op schoolniveau. Te denken valt dan aan het inrichten van de ondersteuningsstructuur, trainingen handelingsgericht werken, gedrag en groepsdynamiek, taal, dyslexie, rekenen/dyscalculie en (Z)ML/LG/LZ.

De deskundigen van het steunpunt Toeleiding kunnen in vroegtijdig stadium meedenken met de school en de orthopedagoog/psycholoog over kwesties rond toeleiding en een passend aanbod voor leerlingen die tijdelijk buiten het regulier onderwijs naar school gaan.

De teamleider is leidinggevende van de professionals van het stadsdeelteam en contactpersoon voor de scholen binnen het stadsdeel en de schoolbesturen. Hij of zij is deelnemer aan de werkbijeenkomsten passend onderwijs in de wijk. Directie en intern begeleiders van de scholen treffen elkaar daar eens per twee maanden om te werken aan een zo dekkend mogelijk aanbod van passend

¹⁸ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Passend Onderwijs Almere in kaart](#)

¹⁹ Deze begeleider is in dienst van VierTaal, een landelijke organisatie voor onderwijs aan en dienstverlening aan leerlingen met een auditieve- en/of communicatieve beperking of voor slechthorend- of dove leerlingen, zie <http://www.viertaal.nl/>

onderwijs. Ook onderwerpen zoals zorgplicht, samenwerking met jeugdhulp, het jonge kind en ambities in de wijk zijn vaste punten op de agenda.

Het stadsdeelteam heeft driewekelijks een werkbijeenkomst om af te stemmen op actuele vragen en ontwikkelingen in het stadsdeel en om van- en met elkaar te leren. Op deze wijze werken we aan een optimale match tussen vraag en aanbod van ondersteuning binnen de scholen in de stad.

De omvang van de stadsdeelteams neemt niet toe. De werkwijze in de stadsdelen zal verder uitgewerkt en ontwikkeld worden in deze planperiode.

VierTaal

De scholen voor leerlingen met een visuele (cluster 1) of een auditieve beperking (cluster 2) hebben een eigen landelijke structuur. Wel kunnen (reguliere) scholen aan deze leerlingen extra ondersteuning bieden in begeleiding en arrangementen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen basisondersteuning die elke school aanbiedt en extra ondersteuning die per school kan verschillen. De scholen binnen het Samenwerkingsverband bieden met elkaar een breed aanbod van ondersteuning voor alle leerlingen. Afspraken daarover en de uitwerking daarvan staan in het ondersteuningsplan.

In samenwerking met VierTaal (cluster 2) voert het Samenwerkingsverband PO de ondersteuning voor de leerlingen uit met vragen rondom auditieve en/of communicatieve problematiek. De begeleider onderwijs wordt dan voor deze leerlingen op de school ingezet.

Vanuit de Wet Passend Onderwijs heeft VierTaal als instelling ondersteuningsplicht. De uitvoering ligt in handen van het Samenwerkingsverband PO. In Almere is een aanmeldpunt ingericht waar scholen, ouders en derden terecht kunnen voor informatie, advies en het aanvragen van een arrangement. Indien de onderwijsbehoeften van de leerling de basisondersteuning van de school overstijgt kan een licht, medium of intensief arrangement worden aangevraagd. Bij deze aanvraag vult de school in samenwerking met de begeleider onderwijs het dossier. De toekenning van een arrangement wordt gedaan door de Commissie van Onderzoek (CvO) van VierTaal. Voor de leerlingen met een medium arrangement is in drie reguliere basisscholen een medium voorziening ingericht. Wanneer de leerling een intensief arrangement krijgt is er sprake van plaatsing buiten het regulier onderwijs.

4.4 Ontwikkelingsperspectiefplan

Voor elke leerling die extra ondersteuning nodig heeft, legt de school in een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) vast op welke wijze het onderwijs wordt afgestemd op de behoefte van de leerling.²⁰

In het OPP staat in ieder geval:

- de verwachte uitstroombestemming van de leerling;
- de onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming van de leerling;
- een weergave van de belemmerende en bevorderende factoren;
- een beschrijving van de te bieden ondersteuning en begeleiding en – indien aan de orde – de afwijkingen van het (reguliere) onderwijsprogramma.

Feitelijk bestaat een OPP uit drie onderdelen: het ontwikkelingsdeel, het planningsdeel en het evaluatiedeel. De ijkpunten op de basisondersteuning, zoals opgenomen in het ondersteuningsplan, zijn bepalend voor wanneer er een OPP moet worden opgesteld. Het OPP is gericht op het versterken van de leerontwikkeling en het verbeteren van de leerresultaten van leerlingen met extra onderwijsbehoeften.

Doel en betekenis van het OPP zijn voor alle scholen gelijk. De wijze waarop een school/bestuur het OPP benut om het onderwijs te plannen en te evalueren, verschilt echter. Daardoor is het tellen van absolute aantallen OPP's geen bruikbare manier om ondersteuningsvragen te duiden. Daar is een preciezere aanpak voor nodig. In de komende planperiode wil het Samenwerkingsverband PO het OPP doelmatig gebruiken in het duiden van de gegevens. Bijvoorbeeld door de resultaten in kaart te

²⁰ Bron: PO-Raad

brengen van de geplande uitstroombestemming in relatie tot de daadwerkelijke uitstroombestemming. Ook de bestendingcijfers op de vervolglek kunnen betekenisvolle informatie opleveren over de effecten van de extra ondersteuning in het verwerven van vaardigheden van de leerling, in welke mate er een gedegen advies op uitstroombestemming is gedaan en in welke mate het aanbod op de (vervolg)plek passend is. Daarmee wordt niet alleen beter zichtbaar in welke mate de uitstroom succesvol was, maar ook op welke wijze daar planmatig en doelgericht naartoe gewerkt wordt (doelmatig onderwijs). Hoe breder de basisondersteuning en hoe sterker de kwaliteit van het onderwijs is, des te beter krijgen we de daadwerkelijke extra ondersteuningsvragen in beeld.

4.5 Ambities

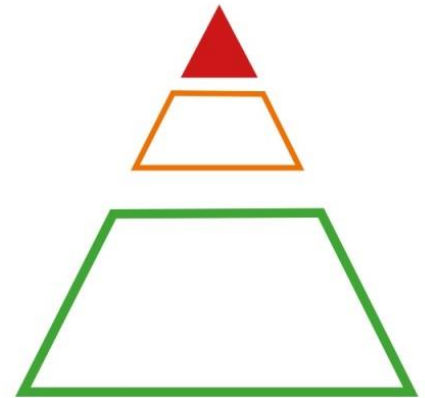
ambitie	resultaat
Vaststellen van een passend meerjarig allocatiemodel.	Leerlingen profiteren zo optimaal mogelijk binnen het gekozen verdeelmodel.
Het OPP is ondersteunend en richtinggevend aan de leerling (eigenaarschap op de doelstellingen), leerkrachten (doelen en uitvoering in het handelingsdeel) en ouders (onderwijsondersteunend).	Leerlingen krijgen de extra ondersteuning die zij nodig hebben in het regulier onderwijs in de wijk, dichtbij en snel.
Structurele uitwisseling van expertise en deskundigheid tussen het regulier, SBO en SO.	Scholen werken samen, leren van elkaar en versterken maatwerkeraanbod aan hun leerlingen om hen daarmee zoveel mogelijk binnen het regulier te (be)houden.
In het regulier onderwijs worden maatwerktrajecten geboden.	Leerlingen met hele specifieke onderwijsbehoeften profiteren van een maatwerktraject in het regulier onderwijs.

5 Ondersteuning buiten het regulier onderwijs

Wanneer leerlingen een ondersteuningsvraag hebben die het aanbod van extra ondersteuning binnen het regulier onderwijs overstijgt, kan tijdelijke ondersteuning *buiten* het regulier onderwijs noodzakelijk zijn. Almere kent verschillende stedelijke onderwijsvoorzieningen met een deskundig aanbod op de verschillende ondersteuningsbehoeften van leerlingen. Deze onderwijsvoorzieningen kunnen een intensiever, meer op maat gemaakt aanbod doen door aanpassingen in omgeving, tijd en personen.

Vanuit de onderwijsbehoeften én het geplande uitstroomperspectief bekijken school en ouders welke onderwijsvoorziening het beste past. Daarbij vindt een brede en integrale samenwerking plaats tussen het onderwijs en de maatschappelijke partners. Uitgangspunt is: tijdelijk uit de school maar bij voorkeur wel binnen het stadsdeel waar de leerling vandaan komt. In Almere bestaat dat aanbod uit het Speciaal Basisonderwijs (SBO) en het Speciaal Onderwijs (SO). Het

Samenwerkingsverband is verantwoordelijk voor de aard, omvang en bekostiging van de stedelijke arrangementen.

5.1 Speciaal basisonderwijs

Het speciaal basisonderwijs (SBO) heeft een extra ondersteuningsaanbod op gebied van leren en/of gedrag voor leerlingen die (tijdelijk) niet in het regulier basisonderwijs naar school kunnen. De scholen bieden onderwijs aan leerlingen van 4 tot en met 13 jaar. SBO scholen en reguliere basisscholen werken aan dezelfde kerndoelen. De SBO scholen hebben echter meer middelen waardoor de klassengrootte over het algemeen kleiner is, de leerkrachten extra geschoold zijn en de interne ondersteuningsstructuur uitgebreid is met een orthopedagoog en/of psycholoog. Ze beschikken bovendien vaak over andere specialisten zoals een logopedist, kinderfysiotherapeut, speltherapeut, dyslexiebehandelaar en schoolmaatschappelijk werker. Hierdoor kunnen de SBO scholen het onderwijs preciezer afstemmen op de behoefte van de leerling.

Op sommige plekken in het SBO zijn er momenteel in samenwerking met jeugdhulp en de gemeente arrangementen met extra ondersteuning aan leerlingen en hun ouders, de zogeheten onderwijs-jeugdhulparrangementen (OJA), waarover straks meer. In de SBO-school kan hierdoor snel op- en afgeschaald worden in het aanbod.

Vanuit onze visie – zo regulier mogelijk, versterken van de extra ondersteuning, samenwerken en uitwisseling van kennis en deskundigheid en dekkend aanbod in de wijk – is het wenselijk dat wij onderzoeken of en hoe het SBO zijn aanbod deels kan integreren of onderbrengen als arrangement in de reguliere scholen. En hoe het SBO en SO nauwer kunnen samenwerken.

Het is belangrijk om met elkaar het gesprek te blijven voeren over een gezamenlijke, gedeelde visie over een vermindering van het aanbod van SBO en SO in Almere. Veranderingen zullen ‘organisch’ plaats moeten gaan vinden door krachtenbundeling tussen individuele besturen én binnen de kaders van een gemeenschappelijk plan.

Het Samenwerkingsverband PO kent een lange traditie om leerlingen met extra ondersteuning te integreren in het primair onderwijs. In de voorgaande planperiode zijn er zowel in het basisonderwijs als vanuit het speciaal onderwijs stappen gezet om specifieke arrangementen te integreren in het SBO. Komende planperiode wordt gestart met een ontwikkeling waarin verdere stappen worden gezet om het SBO gespreid over de stad te integreren in het regulier basisonderwijs. Ook bekijken we hoe en of verdere integratie van SO en SBO gestalte kunnen krijgen. Ook bekijken we welke rol nieuwe experimenten in de samenwerking regulier-SBO-SO daarin kunnen spelen.

5.2 Speciaal onderwijs

Het speciaal onderwijs (SO) is er voor leerlingen met leer- en/of gedragsproblemen, lichamelijke, zintuiglijke en/of verstandelijke beperking, gedragsstoornissen of psychiatrische problematiek. Het gaat om leerlingen en hun ouders, die vanwege een specifieke onderwijsbehoefte een speciale setting met intensieve ondersteuning nodig hebben, waarin ze de mogelijkheid krijgen zich optimaal te ontwikkelen. Daarin wordt zowel rekening gehouden met de wenselijkheid van thuisnabijheid, als met de beschikbaarheid van een passend aanbod van specialistische expertise. In het SO zijn deze specialismes aanwezig. De leerlingen krijgen in het SO meer aandacht, afstemming en ondersteuning en volgen het onderwijs in kleinere klassen dan in het reguliere onderwijs en het SBO.

Het speciaal onderwijs (SO) blijft een stedelijke voorziening, kortdurend, kleinschalig en kwalitatief goed zoals het bedoeld is. In hoofdstuk 2 hebben we al het gebruik van extra ondersteuning door Almeerse leerlingen in kaart gebracht.

5.3 Combinatie onderwijs en jeugdhulp

De onderwijs-jeugdhulparrangementen (OJA's) bieden binnen het speciaal (basis)onderwijs een intensivering van het ondersteuningsaanbod die de mogelijkheden van hun school overstijgt. Binnen de OJA's staat de integrale benadering van een leerling en gezin op school en vanuit de school centraal. Leerlingen krijgen in de school zowel een passend onderwijsaanbod op hun onderwijsbehoefte evenals een passend jeugdhulpaanbod op hun ondersteuningsbehoefte. Dit kan bestaan uit begeleiding en/of behandeling in de schoolse situatie, dan wel in de gezinssituatie. De OJA's kenmerken zich in een hoge intensiteit en zijn mede daarom altijd van kortdurende aard. Het onderwijsinhoudelijke doel is de ontwikkelingslijn ononderbroken te houden en gericht te zijn op terugkeer naar en integratie in het onderwijs. De OJA's worden in opdracht van de gemeente, in samenwerking met de ketenpartners en het Samenwerkingsverband PO en door de professionals uitgevoerd in en vanuit de school.

De OJA's vormen een zogeheten *business case* van de gemeente en bevinden zich nog in de experimentele fase. Monitoring gebeurt aan de hand van vastgestelde data, die per kwartaal worden gerapporteerd in de verantwoording aan de gemeenteraad. De verwachting is dat er in de komende planperiode meer OJA's zullen komen. Aandachtspunt daarbij is voldoende huisvesting van de ketenpartners binnen de scholen en goede financieringsafspraken tussen gemeente (jeugdhulp) en onderwijs.

5.4 In geval van nood

Niet alle ondersteuning is vooraf te plannen. Er kunnen zich onvoorziene situaties voordoen. Binnen het Samenwerkingsverband PO wordt daar als volgt mee omgegaan.

Crisis

Wanneer de directeur van een school vaststelt dat er plotseling sprake is van een dringende handelingsverlegenheid, op het niveau van het kind en/of het systeem en/of de school, wordt het bestuur daarover geïnformeerd. De directeur bespreekt de dringende handelingsverlegenheid bovendien met de orthopedagoog/psycholoog van het Samenwerkingsverband PO en neemt indien nodig contact op met het steunpunt Toeleiding. Indien wenselijk kan met medewerkers van het steunpunt een overleg plaatsvinden tussen school, ouders en betrokken deskundigen.

Leerlingen in een crisissituatie kunnen worden geplaatst op elke school die duidelijk voldoende expertise heeft om deze leerling een aanbod te doen (aantoonbaar via SOP en ervaringsgegevens). Dat kunnen dus zijn: een andere reguliere basisschool, SBO of SO.

Leerlingen die thuiszitten of dreigen thuis te zitten

Thuiszitten ontstaat vaak als leerlingen vanwege zeer complexe en specifieke onderwijsbehoeften niet in staat zijn (volledig) in een groep te kunnen functioneren. Ook ontstaat thuiszitten, omdat door de complexiteit van de situatie niet direct duidelijk is wat een passend vervolg is. Bij thuiszitters zijn altijd meer partijen betrokken:

- De ouders dragen de eindverantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kind(eren).
- De schoolbesturen hebben een zorgplicht passend onderwijs.
- Gemeentebesturen hebben een zorgplicht binnen de jeugdhulp.

In verschillende gremia zijn onderwijs en jeugdhulp betrokken bij het oplossen van de thuiszittersproblematiek binnen de school aan de Actietafel Thuiszitters op samenwerkingsverbandniveau en aan de wettelijke verplichte jeugdbeschermingstafel. Alle scholen moeten samen met elkaar een dekkend aanbod vormen. Het is de taak van alle professionals om thuiszittende leerlingen, of waar thuiszitten dreigt, direct te melden. Een thuiszitter moet bij zowel het bestuur, het Samenwerkingsverband PO als bij de afdeling Leerplicht worden gemeld.

Het Samenwerkingsverband PO heeft direct contact met de betreffende leerplichtambtenaar bij thuiszitten of bij een situatie waarin thuiszitten een reële situatie kan worden. In overleg worden de benodigde acties in werking gezet en afgestemd. Om het thuiszitten goed te kunnen monitoren is in samenwerking met de afdeling leerplicht van de gemeente Almere een *Stappenplan voorkomen van verzuim en een sluitende aanpak thuiszitters*²¹ opgesteld. Tevens heeft Almere zich aangesloten bij het Landelijk thuiszitterspact.²²

Bij stagnerende besluitvorming heeft de teamleider Toeleiding de bevoegdheid – binnen gestelde kaders – te bepalen welke school verplicht is de (dreigende) thuiszitter een passende onderwijsplek te bieden. Idealiter is doorzettingsmacht niet nodig, omdat partijen in het kader van passend onderwijs effectieve afspraken hebben gemaakt om thuiszitten te voorkomen. Worden deze afspraken onverhoopt niet nagekomen, dan spreken partijen elkaar daarop aan en wordt er in overleg – met de ouders en waar mogelijk met het kind/ de jongere - een passende onderwijsplek voor het kind/ de jongere gevonden. In zo'n geval spreken we van 'doorzettingskracht': partijen, met ouders, vinden in overleg een oplossing waar alle partijen zich aan houden. Alleen als de doorzettingskracht faalt, is doorzettingsmacht aan de orde.

De komende tijd zal bezien worden of er meer vaststelling en vastlegging noodzakelijk is om doorzetting goed te organiseren, waar nodig in samenwerking met gemeente en jeugdhulppartners.

5.5 Toeleiding

Het steunpunt Toeleiding van het Samenwerkingsverband heeft de volgende wettelijke taken:

1. Uitvoering van een efficiënt proces van toeleiden waarbij de afdeling Toeleiding functioneert als een steunpunt voor scholen en ouders waarbij acteren leidend is in plaats van controleren. Verantwoordelijkheden zijn helder en termijnen worden bewaakt.
2. Advisering en het inzetten van acties voor leerlingen bij een dringende handelingsverlegenheid van de school of leerling/ouders (crisis).
3. Voorkomen of de begeleiding van thuiszitters met behulp van de Actietafel Thuiszitters Almere en toeleiden naar plaatsing onderwijs, plaatsing jeugdhulp of project arbeidstoeleiding.
4. Verwerken van het genomen besluit door het Samenwerkingsverband bij een aanvraag toelaatbaarheidsverklaring SBO of SO.

²¹ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Thuiszitters aanpak](#)

²² Zie website VNG: [Thuiszitterspact](#)

Toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

Er zijn altijd leerlingen waarvoor een vorm van speciaal (basis) onderwijs tijdelijk beter aansluit bij hun onderwijsbehoeften. De ouders, waar mogelijk ook de leerling en de school, vinden dat een andere school een passender aanbod biedt. De zeggenschap over wat de beste onderwijsplek is, wordt echter door school, ouders en de nieuwe school zelf geregeld. Zij bezitten en organiseren zelf de benodigde expertise en overleggen gezamenlijk over een passende onderwijsplek. Het steunpunt Toeleiding steunt hierin waar nodig en wenselijk. Bij plaatsingen in het S(B)O wordt bij de start ook het moment van terugplaatsing vastgelegd. Het Samenwerkingsverband besluit op basis van de aanvraag met het dossier of een leerling in aanmerking komt voor extra ondersteuning en geeft daarvoor een TLV af.

Deskundigenadvies

De orthopedagoog/psycholoog van het Samenwerkingsverband PO is altijd betrokken bij de aanvraag TLV en heeft de taak van de eerste deskundige. De wet verplicht bij een overstap naar het speciaal (basis)onderwijs ook gebruik te maken van een tweede deskundige, te weten een GZ-psycholoog, kinder-jeugdpsycholoog, een pedagoog, een kinderpsychiater, een arts of een maatschappelijk werker. Beiden zijn verantwoordelijk voor het opstellen van het deskundigenadvies dat vastgelegd is in het aanvraagformulier TLV met het verslag van het toelaatbaarheidsoverleg (TLO).

Aanvraag van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

Er kunnen vier soorten TLV's worden aangevraagd, te weten voor:

- SBO
- SO categorie I / laag: zeer moeilijk lerend, psychiatrie, gedragsproblematiek, verstandelijke beperking
- SO categorie II / midden: lichamelijke beperking
- SO categorie III / hoog: ernstig meervoudige beperking

Voor de verschillende TLV's zijn richtlijnen opgesteld.²³ Leidend in het proces van de afgifte is de samenwerking tussen ouders, de huidige school en de S(B)O-school. Zij komen tot een gezamenlijk advies voor de benodigde ondersteuning in het zogenoemde TLO, waarbij de tweede deskundige Toeleiding altijd aanwezig is.

Een TLV voor het SBO en SO wordt toegekend voor de duur van tenminste één volledig schooljaar.²⁴ Bij de aanvraag wordt een beredeneerde onderbouwing van de gewenste duur vermeld. De TLV wordt voor een bepaalde periode afgegeven om ervoor te zorgen dat blijvend gekeken wordt naar: doen we nog steeds de goede dingen en doen we deze goed? Zijn de ondersteuningsbehoeften van de leerling inmiddels toegenomen dat er aanpassingen nodig zijn? Of zijn de ondersteuningsbehoeften dermate afgenomen dat de leerling kan terugkeren naar het regulier onderwijs? Een TLV wordt altijd aangevraagd door het bevoegd gezag van de huidige school.

Besluit

Op het moment dat het Samenwerkingsverband besloten heeft om de toelaatbaarheidsverklaring af te geven, kan de leerling de overstap maken naar het S(B)O. De plaatsing verloopt conform het plaatsingsbeleid van de ontvangende S(B)O-school. Als de overstap omstreeks 1 oktober (de teldatum) of 1 februari (de peildatum) zal plaatsvinden, wordt verwacht dat plaatsing op of voor 1 oktober of 1 februari wordt gerealiseerd.

²³ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Toeleiding richtlijnen](#)

²⁴ Met uitzondering van SO categorie III, MG en EMB

Bezwaar

Een TLV is een beschikking in de zin van de Algemene Wet Bestuursrecht. De mogelijkheid tot bezwaar²⁵ en beroep tegen deze beschikking staat open. Tegen een besluit van het afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring door het Samenwerkingsverband PO kunnen betrokken ouders²⁶, maar ook het schoolbestuur, binnen zes weken na afgifte hun bezwaar indienen.

Afloop

Het is van belang dat de leerling, de ouders en de (reguliere) school tijdens de aanvraag van een TLV worden meegenomen in de tijdelijkheid van plaatsing SBO, SO en VSO en dat ieder schooljaar het gesprek gevoerd moet worden over mogelijke terug- of overplaatsing. Ook kan uit de evaluatie komen dat het aanbod en wellicht ook het uitstroomperspectief van het OPP, op basis van niet behaalde doelen tijdens de plaatsing S(B)O, moet worden bijgesteld.

Het succes van overstappen is sterk afhankelijk van de grondhouding van alle betrokkenen. Een positieve grondhouding betekent onder meer: leerlingen serieus nemen, samen met ouders vertrekken, met elkaar durven zoeken en 'integraal' te denken: 'gewoon' als het kan en 'speciaal' als het moet.

In het laatste schooljaar waarop de TLV betrekking heeft, draagt het bevoegd gezag van de S(B)O-school er zorg voor dat terugplaatsing of overplaatsing van de leerling naar het (speciaal) basisonderwijs plaatsvindt.²⁷ Is voortgezet verblijf van de leerling in het speciaal (basis) onderwijs noodzakelijk, dan vraagt het bevoegd gezag van de S(B)O school een nieuwe TLV aan bij het steunpunt Toeleiding. Belangrijk is dat wordt aangegeven met welke doelen en binnen welke tijd de plaatsing verlengd moet worden.

5.6 Ambities

ambitie	resultaat
De scholen zijn leidend bij het vinden van een passende onderwijsplek binnen de stedelijke voorzieningen.	Leerlingen worden snel en zorgvuldig toegeleid naar de (tijdelijk) meest passende onderwijsplek.
Alle betrokkenen rondom een leerling werken in gezamenlijkheid aan het voorkomen van thuiszitten en het vinden van een passende onderwijsplek.	Doorzettingskracht en doorzettingsmacht is goed georganiseerd in routing, proces en belegd bij personen, in afstemming met de gemeente.
Het steunpunt Toeleiding faciliteert, daar waar nodig en wenselijk, in het proces naar een passende onderwijsplek binnen de stedelijke voorzieningen. Overbodige bureaucratie wordt voorkomen.	De scholen zijn leidend en uitvoerend en het steunpunt Toeleiding dienstbaar en ondersteunend.
Een deel van het SBO is als arrangement ondergebracht in de reguliere scholen, zo evenredig mogelijk verdeeld over de wijken/ stadsdelen als groep in school.	Leerlingen kunnen in de eigen wijken/ stadsdelen op school (blijven).
Plaatsing stedelijke voorziening is in principe tijdelijk.	De duur van plaatsing wordt bepaald aan de hand van de te behalen doelen bij plaatsing stedelijke voorziening.

²⁵ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Procedure bezwaarschrift](#)

²⁶ In de samenwerking en afstemming rondom de extra ondersteuning tussen ouders en school, kan het voorkomen dat ouders zich niet kunnen vinden in een besluit van de school. Ouders kunnen dan in overleg treden met het bestuur van de school, een klacht indienen of een beroep doen op ondersteuning door onderwijsconsulenten www.onderwijsconsulenten.nl

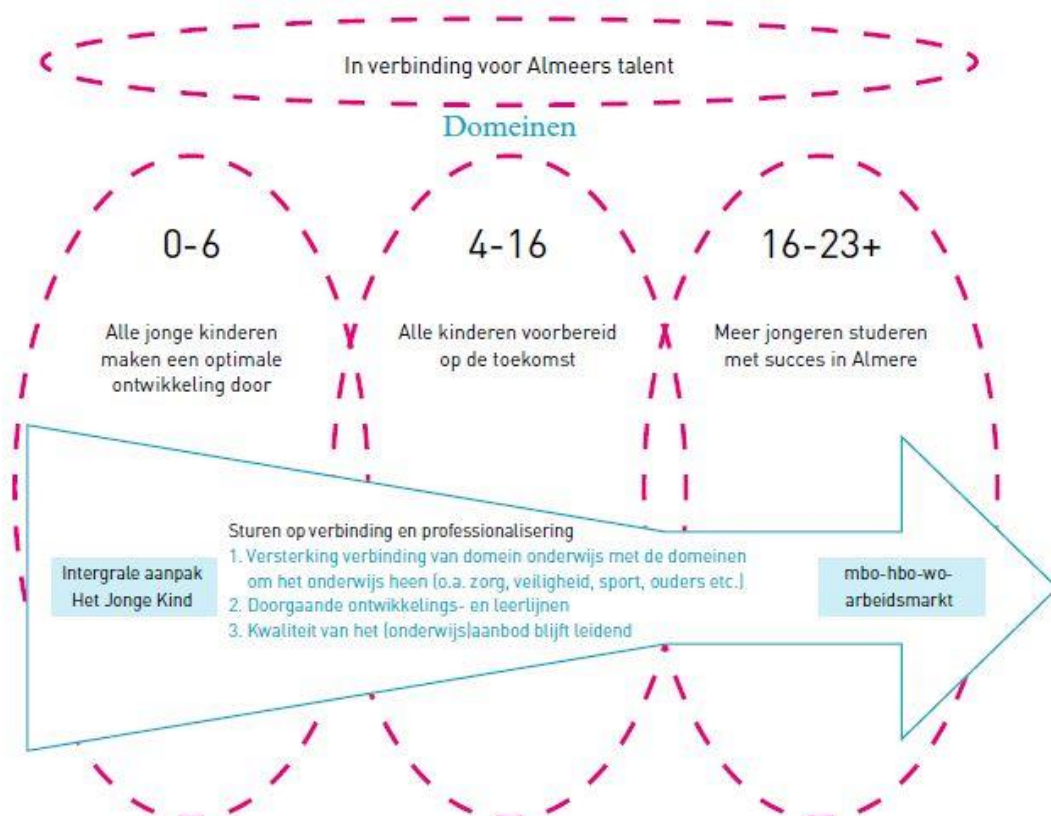
²⁷ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Proces overstappen](#)

6 Ononderbroken ontwikkelingslijn integraal aanpakken

In de voorgaande hoofdstukken hebben we per onderdeel beschreven wat het Samenwerkingsverband PO doet en nastreeft. Daarin is het uitgangspunt altijd de centrale positie van de leerlingen en hun ouders in een optimale samenwerking met professionele partners. Passend onderwijs begint met een sterke basis in het regulier onderwijs waar de leerkracht ertoe doet, het verschil maakt, met of zonder ondersteuning van andere professionals. Ondersteuning is in principe kortdurend en van voorbijgaande aard met als doel versterking van de eigen mogelijkheden. De indeling en verdeling van de basisondersteuning, extra ondersteuning *binnen* en extra ondersteuning *buiten* het regulier onderwijs zijn daarmee in kaart gebracht. Maar uiteindelijk gaat het om de samenwerking en afstemming die gezamenlijk leiden tot de gewenste uitkomst. In dit hoofdstuk beschrijven we hoe het Samenwerkingsverband PO met behulp van die onderdelen een ononderbroken ontwikkelingslijn arrangeert en welke ambities we daar de komende jaren mee hebben.

6.1 Doorgaande schoolloopbanen en ononderbroken ontwikkelingslijn

Het realiseren van doorgaande schoolloopbanen vergt vooruitzien: eventuele problemen zien aankomen en op tijd ondersteunen. Kern van het preventief beleid is het vroegtijdig voorkomen van (het oplopen van) problemen. Het primair onderwijs is de plaats waar leerlingen dagelijks zijn. Daar is de juiste ondersteuning, wanneer dat nodig is, het meest passend. Dat vraagt meer inzet van jeugdhulp op de scholen, samen met ouders.

6.2 Overgang voorschool naar vroegschool

De overgang van voorschoolse voorzieningen naar het primair onderwijs dient zo drempelloos mogelijk te verlopen, zodat leerlingen zonder omwegen op een passende plek in het primair onderwijs terechtkomen. Daartoe is er in Almere 'Voorschool naar Vroegschool Almere' in een doorgaande ontwikkelingslijn van 0-6 jaar. De toeleiding naar een ondersteuningsarrangement bij de doorstap van peuterspeelzaal of kinderdagverblijf naar het primair onderwijs is beschreven in het protocol Overgang Voorschool naar Vroegschool²⁸:

- de Peuterestafette wordt ingezet voor de leerlingen vanuit de kinderopvang; dit doen we digitaal aan de hand van Digidoor;
- de schoolkeuze wordt tijdig met ouders besproken, zodat leerlingen zoveel mogelijk zonder omwegen op een passende plek in het primair onderwijs kunnen beginnen; afstemming en rolbepaling vindt plaats tussen de kinderopvang, JGZ en het Samenwerkingsverband;
- bij leerlingen met een indicatie voor voor- en vroegschoolse educatie of extra ondersteuningsbehoefte vindt altijd een gedegen overdracht plaats tussen kinderopvang, primair onderwijs en JGZ.

6.3 Overgang PO naar VO

Elke leerling op het juiste niveau laten instromen in het voortgezet onderwijs is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van PO en VO samen met de leerling en de ouders. Het schooladvies is een professionele inschatting door de betrokken professionals in het primair onderwijs. Vervolgens ligt het in handen van het VO om de juiste ondersteuning te bieden. Het uiteindelijke doel is dat de leerling in het VO onderwijs volgt op het niveau dat het beste aansluit bij zijn of haar mogelijkheden en ambities én waarmee hij of zij de beste kansen krijgt voor een volwaardige en eigen plek in de maatschappij. Er is daartoe een procedure²⁹ ontwikkeld die de ouders helder inzicht geven in de overwegingen en werkwijzen die horen bij het schooladvies en bij de mogelijke inschatting van de extra ondersteuning in het VO. Als de basisscholen al in het begin van het adviesproces samen vertrekken geeft dat openheid en helderheid. Hierdoor kunnen school en ouders de inzichten en verwachtingen goed op elkaar afstemmen, met als resultaat voor elke leerling een passend schooladvies.

6.4 Samenhangende ondersteuning in het PO

In de Lokale Educatieve Agenda (LEA) is gewerkt aan samenhangende ondersteuning binnen de wijk in nauwe afstemming tussen de mogelijkheden van algemene voorzieningen, opvoedondersteuning, jeugdgezondheidszorg, sociaal wijkteam en passend onderwijs in de wijk. Dat gebeurt onder meer op de volgende manieren:

- Iedere school voor primair onderwijs heeft een zorgteam waaraan ten minste professionals deelnemen van de school, de JGZ en het Samenwerkingsverband PO. De JGZ zorgt voor de verbinding met het sociale wijkteam. Wij gaan ervan uit dat ouders worden uitgenodigd om bij de bespreking over hun kind aanwezig te zijn.
- Dubbele inzet op leerlingen en gezinnen wordt voorkomen door waar nodig of gewenst inspanningen samen te voegen. Samenhangende ondersteuning door jeugdhulp op school kan alleen ingezet worden vanuit een zorgteam wanneer zowel een medewerker jeugdhulp van de JGZ als van Samenwerkingsverband PO betrokken en akkoord zijn.

²⁸ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Overgang Voorschool naar Vroegschool](#)

²⁹ Zie website Passend Onderwijs Almere: [Protocol van PO naar VO](#)

6.5 Ambities

ambitie	resultaat
Voor kinderen tot vier jaar hebben we tijdig de eventuele ondersteuningsbehoeften in kaart zodat zij direct bij de start van onderwijs op de passende plek zitten.	De overgang van voorschoolse voorzieningen naar het primair onderwijs verloopt zo drempelloos mogelijk.
Breklijnen in- en tussen het dekkend aanbod worden zoveel mogelijk voorkomen.	Leerlingen krijgen doorlopende ondersteuning in het onderwijs en de jeugdhulp.

7 Organisatie & kwaliteit

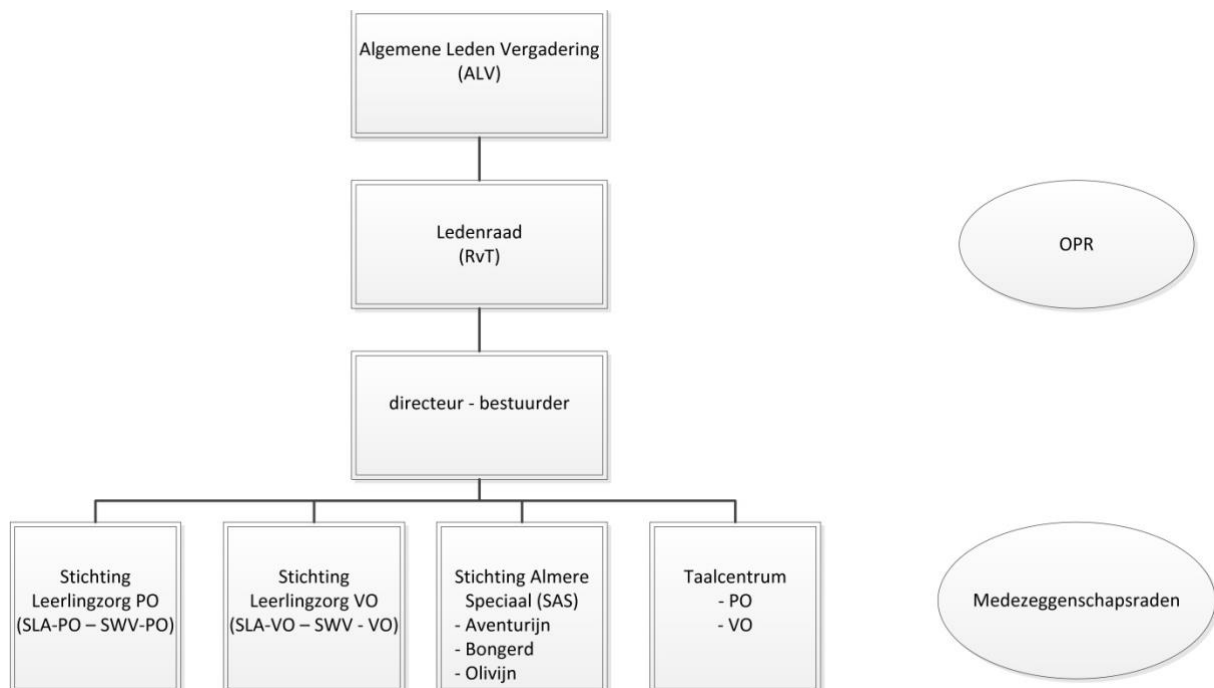
7.1 Het Samenwerkingsverband PO

Het Samenwerkingsverband Primair Onderwijs is onderdeel van de Coöperatie Passend Onderwijs Almere. Alle schoolbesturen in Almere vallen onder één van de twee Samenwerkingsverbanden (PO en VO) die deel uitmaken van deze coöperatie. Het gezamenlijk beleid van de Samenwerkingsverbanden voor de inrichting van het passend onderwijs betreft ook het aanbod op de scholen van daarmee alle besturen in Almere. Onder de Coöperatie Passend Onderwijs valt ook het Taalcentrum en de Stichting Almere Speciaal met drie scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs. Daarnaast biedt ook het schoolbestuur van de Edivier Onderwijsgroep SO en VSO in Almere.

Het Samenwerkingsverband PO biedt binnen het regulier onderwijs expertise en ondersteuning aan leerlingen en aan leerkrachten, intern begeleiders, teams en leidinggevenden. Tevens beschikt het Samenwerkingsverband PO over psychologen, orthopedagogen, adviseurs en begeleiders onderwijs. Vier stadsdeelteams worden aangestuurd door een teamleider, waarbij de mensen werkzaam bij het steunpunt Toeleiding als het vijfde team telt.

Binnen de coöperatie is een gemeenschappelijke staf ten behoeve van de ondersteuning van de directeur-bestuurder. De ondersteuning omvat de beleidsontwikkeling, de werkgeverstaken, het personeelsbeleid, het financiële beleid en het kwaliteitsbeleid.

De algemene ledenvergadering (ALV) is het hoogste orgaan van de coöperatie Passend Onderwijs Almere. Hier wordt het beleid van de twee Samenwerkingsverbanden vastgesteld en beoordeeld. De directeur-bestuurder legt over het gevoerde beheer en beleid verantwoording af aan de ALV. Uit haar midden heeft de ALV een Ledenraad geformeerd. Deze Ledenraad fungeert als raad van toezicht en geeft mede inhoud aan de governance. Zij doet dit voor de samenwerkingsverbanden PO en VO, voor het Taalcentrum en voor de SAS-scholen. Zowel de ALV als de Ledenraad heeft een onafhankelijk voorzitter.

7.2 Governance

De Ledenraad oefent namens de ALV op basis van een vastgesteld kader het toezicht uit zoals bedoeld in de governancecode voor het onderwijs.³⁰ In het regeerakkoord is een passage opgenomen over onafhankelijk toezicht op de Samenwerkingsverbanden. Het Samenwerkingsverband PO wacht af wat eventuele nieuwe wet- en regelgeving gaat betekenen voor de wijze waarop het toezicht tot nu toe wordt uitgevoerd. Intussen zijn de volgende afspraken vastgelegd:

- de Algemene Ledenvergadering keurt op voorstel van de directeur-bestuurder het strategisch beleid en de begroting of jaarrekening goed.
- De controller is binnen het toezichtskader nader gepositioneerd.
- De onafhankelijk voorzitter van de Ledenraad bewaakt de rolopvattingen van de schoolbesturen binnen de Ledenraad en de ALV.
- De Ledenraad kent een commissie kwaliteit, een auditcommissie en een renumeratiecommissie.

Binnen de coöperatie zijn ook de scholen van Almere Speciaal ondergebracht. In het kader van de governance zal een gesprek en mogelijk een onderzoek plaatsvinden naar de rol van deze stichting in de coöperatie.

In de managementoverleggen waarin de schoolbesturen zijn vertegenwoordigd, zijn de leden gemandateerd om samen met de directeur-bestuurder het beleid van de samenwerkingsverbanden uit te voeren op hoofdlijnen en daarmee om het beleid verder vorm en inhoud te geven. Tevens fungeren zij als adviseur van de directeur-bestuurder bij het doen van beleidsvoorstellen.

7.3 Communicatie

Het kantoor van de Coöperatie Passend Onderwijs Almere aan de Grote Markt functioneert als ontmoetingscentrum voor betrokkenen uit kringen van onderwijs, jeugdhulp en gemeente. Het Samenwerkingsverband voert verschillende taken op meerdere terreinen uit en communiceert met diverse partners. Ten behoeve van de communicatie wordt gebruikt gemaakt van de volgende onderdelen:

- de website www.passendonderwijs-almere.nl waarin naast een algemeen deel specifiek onderscheid is gemaakt tussen het PO- en VO scholen en ouders;
- een maandelijkse nieuwsbrief;
- beleidsdocumenten, rapportages en dergelijke; het bestuursverslag, jaarverslag en de jaarrekening.

Goede communicatie over passend onderwijs met ouders en professionals is belangrijk en vraagt om verdere aandacht. We willen dat ouders gemakkelijk hun weg vinden op de website van Passend Onderwijs Almere. In de communicatie zijn we er attent op dat deze is afgestemd op het niveau van de ouders. De komende planperiode zal op verschillende manieren het gesprek over passend onderwijs worden bevorderd, bijvoorbeeld middels jaarlijks terugkerende evenementen, debatten en ontmoetingen op de scholen.

7.4 Kwaliteit

Visie, uitgangspunten en doelen zijn opgenomen in dit ondersteuningsplan. De scholen hebben daarnaast hun ambities beschreven in de schoolondersteuningsprofielen (SOP's). In het kader van kwaliteitsbeleid is het van belang dat de doelen en ambities systematisch en cyclisch worden geëvalueerd. Monitoren is daarbij van belang om na te gaan in hoeverre de doelen worden bereikt.

³⁰ Zie website PO-raad: [Code goed bestuur in het primair onderwijs](#) en website VO-raad: [Governance verrassend passend](#)

Tussentijdse bijstelling leidt tot verbetering en is resultaatgericht, in het belang van de ondersteuning aan leerlingen, medewerkers binnen de scholen, de ouders en alle overige betrokkenen.

Op basis van die verantwoording werkt het Samenwerkingsverband PO jaarlijks beargumenteerd en doelgericht aan verbeteractiviteiten. Voor de evaluatie van het gevoerde beleid verzamelt het Samenwerkingsverband jaarlijks aan de hand van vastgestelde procedures en instrumenten de relevante gegevens.

Om te komen tot een systematische verzameling en analyse van informatie en het terugkoppelen van de resultaten gaan we uit van de *plan, do, check, act cyclus* (PDCA). Kwaliteitsbeleid is gericht op de uitvoering van een cyclisch kwaliteitssysteem in continue werk- en verbeterprocessen, ter borging en verbetering van de kwaliteit en het verduurzamen ervan. Wij zien ons kwaliteitssysteem als een samenhangend geheel waarin de uitvoering overzichtelijk wordt weergegeven op periode, onderdelen, meting en vindplek van de beschreven uitvoering. Werken met een kwaliteitssysteem resulteert in:

- een ontwikkelingssystematiek om aan verbeteringen te werken;
- een transparante werkwijze;
- het stellen van verbetermaatregelen;
- een duurzame borging van verbeteringen.

De ambities en acties in dit ondersteuningsplan dragen bij aan de gezamenlijke focus per schooljaar en aan onderlinge afstemming en sturing door de schoolbesturen. De verantwoording van de middelen die beschikbaar worden gesteld door het Samenwerkingsverband PO vormen een nadrukkelijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid. De scholen dienen in hun rapportage aan het Samenwerkingsverband PO aandacht te besteden op input (mensen en middelen die zijn ingezet) en outcome (de effecten van deze inzet).

7.5 Ambities

ambitie	resultaat
Een kwaliteitscyclus met een ordeningskader op vastgestelde domeinen, waarbinnen vaststelling, uitvoering, evaluatie en bijstelling plaatsvindt aan de hand van een monitoringsinstrument.	Zicht op de sturingsdomeinen, beïnvloedbare factoren en effecten op verschillende niveaus én van de gezamenlijke aansluiting onderwijs-jeugdhulp.
Datagericht werken met voortdurende afstemming tussen scholen en Samenwerkingsverband PO over extra ondersteuning, doelstellingen en uitvoering.	Er vinden structurele afstemmingsgesprekken plaats tussen de school en het Samenwerkingsverband PO.
Vormgeven van het lerend vermogen van en tussen scholen én het Samenwerkingsverband met de bestuurlijke academies, de HBO's in de stad en de scholingen opgezet door schoolbesturen en het Samenwerkingsverband.	Een zo integraal mogelijk professionaliseringsaanbod in de stad.
Nader onderzoek naar de rol van Stichting Almere Speciaal binnen de coöperatie Passend Onderwijs Almere.	Richtinggevende adviezen op uitvoering en rollen in relatie tot de governancecode.

8 Financiële randvoorwaarden

8.1 Financieringssystematiek

Met de invoering van passend onderwijs is de financieringssystematiek ingrijpend veranderd. Geldstromen zijn verlegd van schoolbesturen en regionale expertisecentra naar samenwerkingsverbanden. Hiermee is tevens een einde gekomen aan de open-eind financiering waarbij voor iedere leerling met een ondersteuningsbehoefte middelen beschikbaar werden gesteld door de overheid.

De inkomsten van het Samenwerkingsverband PO worden toegekend in de vorm van een bedrag per leerling. Het ontvangt de middelen op basis van het aantal leerlingen dat op 1 oktober staat ingeschreven bij DUO. Voor het Samenwerkingsverband PO leidt dit tot een vast budget per jaar ongeacht het aantal leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Alleen fluctuaties in het totaal aantal PO-leerlingen in Almere en de jaarlijkse vaststelling van het bedrag door DUO beïnvloeden het budget.

Ieder samenwerkingsverband krijgt in de toekomst eenzelfde bedrag per leerling om zware extra ondersteuning te bekostigen. In de regio is dan (naar rato) evenveel geld beschikbaar om de zware ondersteuning te organiseren. Vanaf de start van passend onderwijs tot 2021 is hiertoe een vereveningsregeling ingezet.

8.2 Inkomsten

Het Samenwerkingsverband PO heeft twee hoofdbronnen van inkomsten:

1. Een bedrag per leerling (totaal aantal PO-leerlingen in Almere) voor het inzetten van lichte ondersteuning.
2. Een bedrag per leerling (totaal aantal PO-leerlingen in Almere) voor het inzetten van zware ondersteuning.

Bij de start van passend onderwijs had het Samenwerkingsverband PO een laag percentage SO-leerlingen, ruim onder het landelijk gemiddelde. Dit heeft geleid tot een positieve verevening op de middelen voor de zware ondersteuning. Dit houdt in dat in de jaren vanaf 2015 tot 2021 het Samenwerkingsverband PO aflopend wordt gekort op de middelen voor zware ondersteuning. Door de aflopende positieve verevening komen er jaarlijks meer middelen voor zware ondersteuning beschikbaar.

In 2021 is de verevening volledig afgerond en beschikt het Samenwerkingsverband PO over het volledige budget voor zware ondersteuning. Gezien het nog immer lage percentage SO-leerlingen geeft dit ruimte om middelen uit de zware ondersteuning in te zetten voor andere doeleinden.

8.3 Uitgaven

De schoolbesturen realiseren hun zorgplicht met ondersteuning van het Samenwerkingsverband PO zowel in financiële middelen als door de inzet van expertise. Het Samenwerkingsverband PO:

- Draagt zorg voor de overdracht van de ondersteuningsbekostiging voor leerlingen in het speciaal onderwijs. Dit wordt betaald uit de middelen voor de zware ondersteuning.
- Draagt zorg voor de overdracht van de ondersteuningsbekostiging voor leerlingen in het SBO (boven de 2% deelname percentage).
- Faciliteert scholen in expertise en geld zowel voor het versterken van de basisondersteuning als voor arrangementen extra ondersteuning binnen het regulier onderwijs.
- Zorgt voor financiële ondersteuning in de vorm van groepsgerichte arrangementen zowel binnen het SBO als het regulier onderwijs.

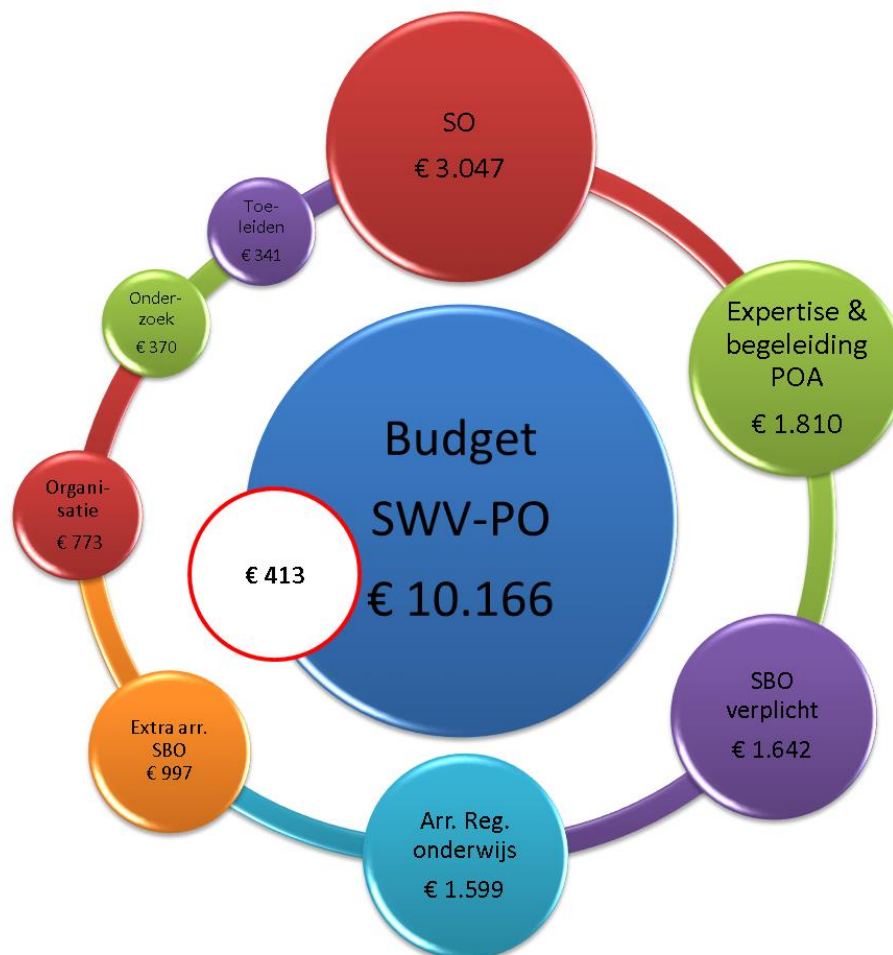
In de komende planperiode wordt de huidige verdeelsystematiek opnieuw bekeken en wordt actief gezocht naar mogelijkheden om de middelen nog meer dan nu daar in te zetten waar zij het meest

nodig zijn en het meeste effect sorteren. Hierbij worden in ieder geval de volgende mogelijkheden onderzocht:

- De verdeling van de arrangementsmiddelen en de inzet van expertise differentiëren per wijk c.q. stadsdeel.
- De inzet van middelen die vrijkomen door het wegvallen van de verevening voor de versterking van de verbinding tussen SBO en regulier onderwijs om zo te bewerkstelligen dat zoveel mogelijk leerlingen onderwijs kunnen volgen in het regulier onderwijs.
- De toeleiding van leerlingen naar het SO en SBO waarbij centraal staat dat voor iedere leerling de meest passende plek wordt gevonden met een daarbij passende (arrangements)bekostiging.

8.4 Verdeling middelen Samenwerkingsverband PO

In onderstaand figuur is grafisch weergegeven hoe de verdeling van het budget van het Samenwerkingsverband PO in de begroting van 2018 is vastgelegd. Als gevolg van de afloop van de positieve verevening zal in 2021 geen tekort van 4% op de begroting ontstaan maar een overschot van 7% bij ongewijzigd beleid. Jaarlijks wordt de meerjarenraming van het Samenwerkingsverband herijkt. In onderstaande grafiek is de meest recente meerjarenraming (2018) opgenomen.

Begroting Samenwerkingsverband PO 2018 (bedragen x 1.000)

Als gevolg van de positieve verevening binnen het Samenwerkingsverband PO komen er vanaf 2019 extra middelen beschikbaar. Deze middelen staan nu nog vermeld als positief resultaat in de meerjarenbegroting 2018-2021.

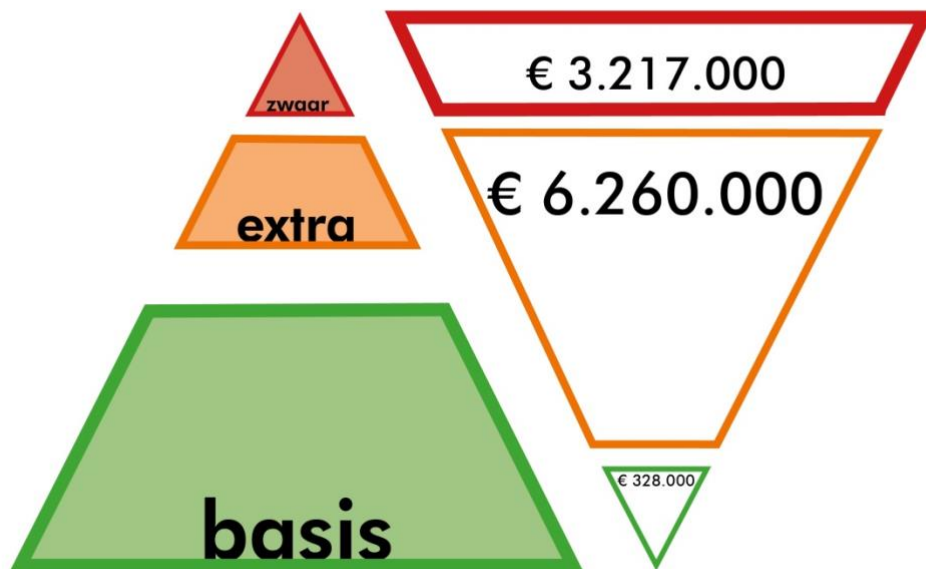
Bedragen x 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Opbrengsten				
<i>Rijksbijdragen</i>				
Lichte ondersteuning	3.438	3.419	3.398	3.357
Zware ondersteuning	6.728	6.988	7.298	7.405
Totale opbrengsten	10.166	10.407	10.696	10.762
Kosten				
SO	3.047	3.164	3.164	3.164
SBO: verplichte afdracht	1.684	1.463	1.348	1.322
SBO: Arrangementsmiddelen	997	724	724	724
BAO: Arrangementsmiddelen	1.557	1.599	1.599	1.599
Dekkend netwerk	40	40	40	40
Inzet expertise	1.770	1.770	1.770	1.770
Toeleiding	341	341	341	341
Onderzoek	370	370	370	370
Organisatiekosten	773	716	714	710
Totale kosten	10.579	10.187	10.070	10.040
Resultaat	-413	220	626	722
Reserve SWV-PO verwachte stand ultimo	368	588	1.214	1.936

Meerjarenkader TOS 2018-2021

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Opbrengsten				
Middelen Viertal	1.930	1.930	1.930	1.930
Totale opbrengsten	1.930	1.930	1.930	1.930
Kosten				
Arrangementen	1.353	1.353	1.353	1.353
Inzet expertise	577	577	577	577
Totale kosten	1.930	1.930	1.930	1.930
Resultaat	-	-	-	-
Reserve TOS verwachte stand ultimo	536	536	536	536

Slechts een klein deel van dit resultaat is noodzakelijk om het weerstandsvermogen van het Samenwerkingsverband op niveau te houden. Het overige deel van het resultaat kan ingezet worden binnen de scholen. Hierbij zal vooral ingestoken worden op de arrangementen die de samenwerking tussen regulier, SBO en SO bevorderen én het versterken van initiatieven in het regulier in de wijk.

Onderstaande graphic is de werkelijke weergave van de verdeling van de middelen op de basisondersteuning, extra ondersteuning en zware ondersteuning. Keuzes die de komende planperiode gemaakt worden ten aanzien van het SBO en het SO zijn van invloed op de middelen die beschikbaar komen in de extra ondersteuning in het regulier.

8.5 Ambities

ambitie	resultaat
Meerjarige, passende financiële logica voor arrangementen in het regulier, SBO en SO.	Een evenwichtige verdeling van de extra ondersteuningsmiddelen, daar waar het intensieve aanbod plaatsvindt.

Bijlage bij 3.3 Standaard voor de basisondersteuning

De schoolbesturen van het primair onderwijs in het Samenwerkingsverband PO hebben voor de planperiode 2014-2018 de standaard bepaald voor de basisondersteuning middels 13 richtinggevende afspraken. Deze zijn gebaseerd op de *IJKpunten voor Basisondersteuning in het Primair Onderwijs* (Hofmans, 2010). De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de basisondersteuning, het Samenwerkingsverband voor alles wat de basisondersteuning overstijgt.

Iedere uitspraak is tot stand gekomen:

1. op basis van de inspectie eisen
2. op basis van het Referentiekader (standaard voor de ondersteuningsplicht)
3. in aanvulling op de eisen vanuit het toezichtkader en de afspraken binnen het Referentiekader zijn extra kwaliteitsafspraken toegevoegd voor de scholen die deel uitmaken van het Samenwerkingsverband PO

In de illustratie³¹ is te zien dat de beschreven basisondersteuning een standaard hanteert die voortborduurde op de inspectiestandaard³² en de standaarden vanuit het Referentiekader. De basisondersteuning beschrijft de standaarden, specifiek voor het Samenwerkingsverband.

IJKpunten Basisondersteuning samenwerkingsverband

De 13 ijkpunten zijn geordend in vier domeinen: beleid [3], onderwijs [5], begeleiding [3] en organisatie [2].

Beleid

Voor het beleid van de scholen zijn drie ijkpunten geformuleerd:

- 1 *Beleid*
Scholen zijn zelf verantwoordelijk voor hun beleid, hun kwaliteit en voor hun kwaliteitsondersteuning. De school is bovendien wettelijk verplicht om de beleidsdoelen vast te leggen in het schoolplan, ook op het terrein van de leerlingenondersteuning.
- 2 *Ondersteuningsprofiel*
Het ondersteuningsprofiel beschrijft welk aanbod aan onderwijs en ondersteuning een school haar leerlingen kan bieden. Het profiel moet aanknopingspunt bieden voor de bepaling van de ondersteuningszwaarte en voor verbetering van de ondersteuning in school.
- 3 *Effectiviteit*
De leerlingenondersteuning maakt deel uit van het kwaliteitsbeleid van de scholen. Van de scholen mag worden verwacht dat zij het beleid jaarlijks evalueren. Datzelfde geldt voor de effectiviteit van de ingezette middelen. Vervolgens stellen scholen een ontwikkelagenda op voor het komende jaar en passen zij zo nodig de inzet van middelen aan.

Onderwijs

Voor het domein onderwijs zijn vijf ijkpunten geformuleerd:

- 1 *Omgeving*
De omgeving – de ruimte, de leerbronnen, de medeleerlingen, de leerkrachten – moet zo zijn ingericht dat tegemoet gekomen wordt aan drie basale psychologische behoeften van leerlingen: de behoefte aan relatie, aan competentie en aan autonomie. Een leeromgeving die ondersteunend en stimulerend is en die een beroep doet op de betrokkenheid van leerlingen, is een voorwaarde voor leren. Een ander aspect van de leeromgeving is de veiligheid. Het gaat hier om het beleid inzake de fysieke en sociale veiligheid. De school is daarbij actief en alert in het bestrijden en voorkomen van incidenten.
- 2 *Continue ontwikkeling/opbrengsten ondersteuning*
Op schoolniveau zijn afspraken gemaakt over de wijze waarop systematisch signalering van problemen en toetsing van de voortgang van leerlingen plaatsvinden. Op basis hiervan is vervolgens de vraag wat deze informatie betekent voor het handelen van de leerkracht. De

³¹ Zie: illustratie op pagina 18

³² Zie website Inspectie: [Toezichtkader primair en voortgezet onderwijs 2012](#)

school hanteert normen om de resultaten van de leerlingen en de opbrengsten van de school zelf te kunnen wegen en beoordelen.

3 *Handelingsgericht werken en opbrengst gericht werken*

Passend Onderwijs is een combinatie van handelingsgericht werken en opbrengstgericht werken. Dat betekent dat de ontwikkelingsbrede resultaten van leerlingen steeds leidend zijn voor de inrichting van het onderwijs.

4 *Onderwijs op maat*

De school gaat na of haar aanbod, aanpak en materialen voldoende tegemoet komen aan de onderwijsbehoeften van leerlingen. Bij een aantal leerlingen hangen deze behoeften samen met problemen bij het verwerven van basisvaardigheden Nederlandse taal, rekenen en wiskunde en algemene vaardigheden. Deze leerlingen hebben aan de gemiddelde leerstof al hun handen vol. Begaafde leerlingen daarentegen moeten extra worden uitgedaagd. Vormen van aanpassingen van de leerstof betreffen niet alleen de inhoud ervan. Het gaat ook om het gebruik van passende leer- en hulpmiddelen, variatie in onderwijstijd, instructie en verwerking.

5 *Handelingsbekwaamheid*

Van leerkrachten mag worden verwacht dat zij over een handelingsrepertoire beschikken of gaan beschikken om hulp te bieden aan leerlingen. Dat betekent dat zij, binnen afgesproken grenzen van de school om kunnen gaan met leerlingen met leer- of gedragsproblemen. Zij staan open voor reflectie op en ondersteuning bij hun handelen en werken continu en gezamenlijk aan de eigen professionalisering.

Begeleiding

Voor de begeleiding van de scholen zijn drie ijkpunten geformuleerd:

1 *Ondersteuningsarrangement van de school*

Het ondersteuningsarrangement van een leerling beschrijft elementen van het ondersteuningsprofiel van de school, waarvan de leerling gebruik maakt. Hierbij valt te denken aan: beschikbare expertise binnen de school, de beschikbare tijd en aandacht voor deze leerling, de aanpassingen en voorzieningen binnen de school, de beschikbare materialen en de samenwerking met externen. Naast de beschrijving van het arrangement voor deze leerling, geeft het zicht op de mogelijke ontwikkeling van de leerling: het ontwikkelingsperspectief, de tussen- en einddoelen en de wijze waarop de leerling wordt begeleid.

2. *Overdracht*

Effectief onderwijs betekent ook dat leerlingen goed worden gevolgd en systematisch worden begeleid. Het is belangrijk dat leerlingen met extra onderwijsbehoeften goed worden begeleid bij de overgangen.

3 *Betrokkenheid ouders*

Scholen die werk maken van onderwijs zien ouders/verzorgers vooral als partners bij de ontwikkeling van hun leerlingen. Dat geldt des te meer voor leerlingen die zich in een kwetsbare positie bevinden. Een goede afstemming van de begeleiding op school en daarbuiten heeft een versterkende werking op de ontwikkeling van de leerling. Vanuit de visie op het handelingsgericht werken, gaan scholen uit van een voortdurende samenwerking tussen leerkracht, leerling, ouders en begeleiders. Door het systeemdenken gaan we er vanuit dat het één van invloed is op het ander. Daarom worden de ouders en de leerlingen zelf betrokken in het benoemen van de onderwijsbehoeften. Wat heeft *dit* kind, met *deze* ouders, in *deze* klas met *deze* leerkracht, op *deze* school nodig?

Organisatie

Voor de organisatie van de ondersteuningstructuur zijn twee ijkpunten geformuleerd:

1 *Interne ondersteuningsstructuur*

Voor het goed laten verlopen van de ondersteuning en de begeleiding van leerlingen is het belangrijk dat hulpbronnen aanwezig zijn rond de groepen en de leerkrachten: de interne ondersteuningsstructuur.

2 *Ondersteuningsteam*

Voor de organisatie van de ondersteuning en advies van buiten de school maken scholen gebruik van de bovenschoolse ondersteuningsstructuur.